

*ZZałącznik
do Uchwały Nr XXV/186/05
Rady Powiatu w Pułtusk
z dnia 14 lipca 2005r.*

*STAROSTWO POWIATOWE
W PUŁTUSKU*

*Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Pułtuskiego
na lata 2004 - 2011*

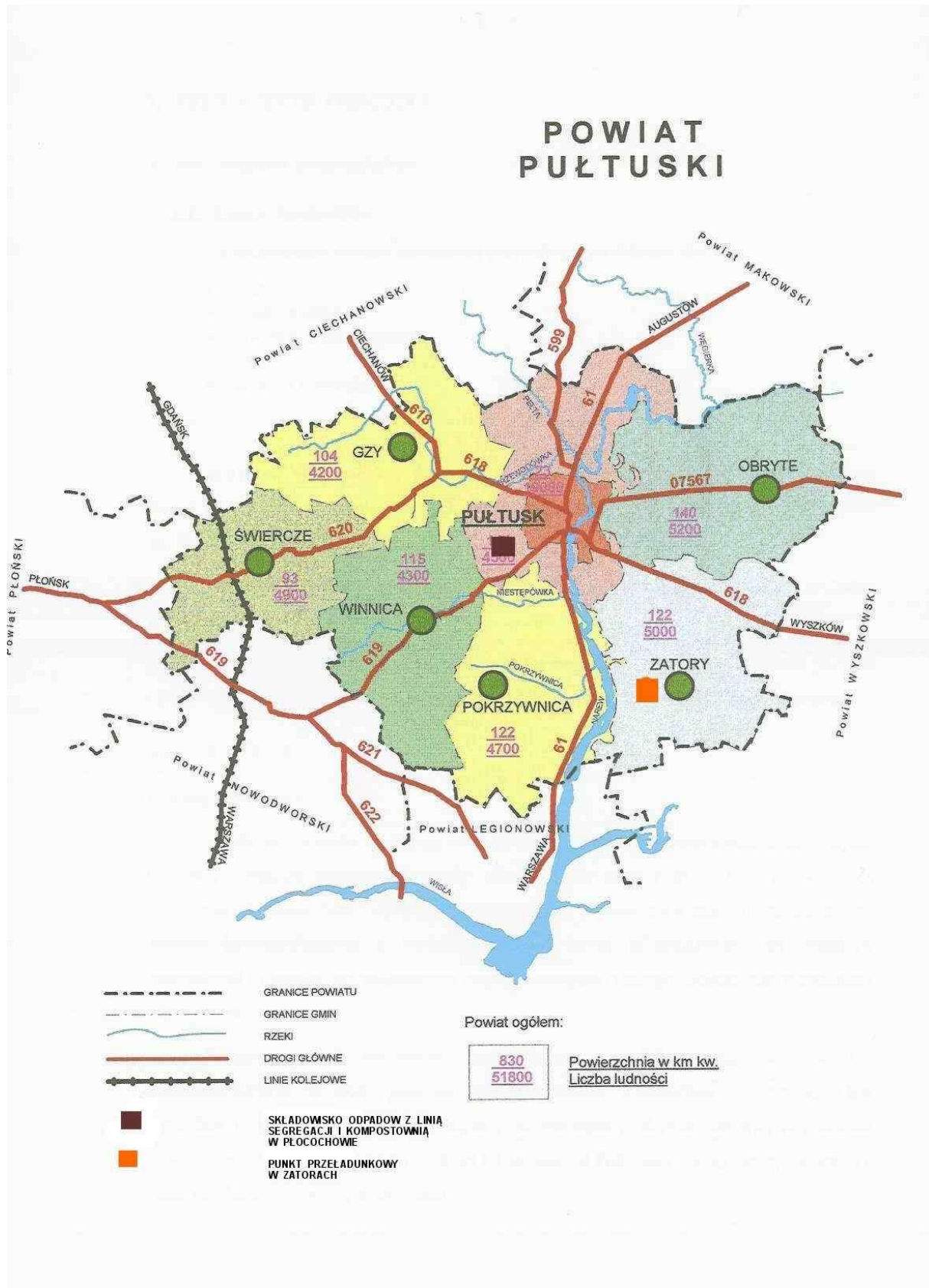
Opracował:

Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska
Starostwa Powiatowego w Pułtusk

Pułtusk, 2004

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	7
II.	ZADANIA I PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	8
	1. Założenia ogólne	8
	2. Uwarunkowania prawne programu ochrony środowiska	12
	3. Misja programów ochrony środowiska	14
	4. Zadania strategiczne	15
III.	CELE REALIZACYJNE PLANÓW OCHRONY ŚRODOWISKA	15
	1. Cele wojewódzkiej polityki ekologicznej	15
	2. Cele przyjęte w powiecie pułtuskim	21
	3. Limity w polityce ekologicznej	25
IV.	DIAGNOZA ZAGROŻEŃ I STANU ŚRODOWISKA W POWIECIE	26
	1. Podstawowe dane o powiecie	26
	1.1. Budowa geologiczna	27
	1.2. Gleby	28
	1.3. Wody powierzchniowe	30
	1.4. Wody podziemne	31
	1.5. Surowce mineralne	32
	1.6. Lasy	33
	2. Stan środowiska przyrodniczego	35
	2.1. Obszary chronione	35
	2.2. Stan czystości powietrza atmosferycznego	43
	2.2.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza	43
	2.2.2. Jakość powietrza w Pułtuskim	44
	2.2.3. Stan czystości powietrza na terenie powiatu pułtuskiego	46
	2.2.4. Hałas	47
	2.3. Stan czystości rzek na terenie powiatu pułtuskiego	48
	2.3.1. Źródła zanieczyszczenia wód	48
	2.3.2. Ocena stanu czystości rzek	49
	2.4. Obszary szczególnie narażone na odpływ azotu ze źródeł rolniczych	71
	3. Gospodarka odpadami w powiecie pułtuskim	75
	3.1. Główne problemy gospodarki odpadami w powiecie pułtuskim	75
	4. Uwarunkowanie rozwoju powiatu pułtuskiego	79
V.	PRIORYTETY EKOLOGICZNE	85
	1. Kryteria wyboru priorytetów	85
	2. Priorytety ekologiczne	85
VI.	HARMONOGRAM WDRAŻANIA PROGRAMU	87
VII.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	102
	1. Wprowadzenie	102
	2. Instrumenty polityki ochrony środowiska	102

2.1. Instrumenty prawne	103
2.2. Instrumenty finansowe	108
2.3. Instrumenty społeczne	110
2.4. Instrumenty strukturalne	111
3. Upowszechnianie informacji o środowisku	112
4. Zarządzanie programem ochrony środowiska	113
VIII SYSTEM FINANSOWANIA	115
IX. EDUKACJA EKOLOGICZNA	118
X. Monitoring wdrażania programem	120
XI. WYKORZYSTANE MATERIAŁY	121

SPIS MAP

1. WSKAŹNIK LESISTOŚCI W POWIECIE PUŁTUSKIM	28
2. OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW NATURA 2000	32
3. UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE - ŚRODOWISKO PRZYRODNICZO - KULTUROWE	37
4. KLASY CZYSTOŚCI RZEK NA TERENIE POWIATU PUŁTUSKIEGO (WEDŁUG OSTATNICH BADAŃ)	69
5. OBSZAR SZCZEGÓLNIE NARAŻONY W ZLEWNI RZEKI SONY	74
6. UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE - INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	84

I. WSTĘP.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej naszego państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju. Zasada zrównoważonego rozwoju realizowana winna być przy pomocy szeregu zasad pomocniczych i konkretyzujących. Są to:

- równy dostęp do środowiska przyrodniczego, traktowany w następujących kategoriach:
  - sprawiedliwości międzypokoleniowej,
  - sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej,
  - równości szans między człowiekiem a przyrodą,
    - regionalizacja polityki ekologicznej,
    - uspołecznienie,
    - zasada „zanieczyszczający płaci”,
    - zasada przezorności,
    - prewencja,
    - likwidacja zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń „u źródła”,
    - zintegrowane podejście do ochrony środowiska,
    - zapewnienie ochrony środowiska na najwyższym poziomie (dostępnym technicznie i ekonomicznie),
    - subsydiarność i pomocniczość działań na wyższym szczeblu zarządzania wobec działań na szczeblu niższym,
    - skuteczność ekologiczna i efektywność ekonomiczna przedsięwzięć ochrony środowiska;
- Powszechnie respektowane będzie bezpieczeństwo ekologiczne społeczeństwa i gospodarki.
- Będziemy unikać niekorzystnych skutków intensywnego rozwoju gospodarki przy nieracjonalnym korzystaniu z zasobów naturalnych.
- Podejmiemy wysiłki w kierunku zachowania obszarów bogatej różnorodności biologicznej.

Głównym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, wytyczenie strategii zrównoważonego rozwoju oraz wdrażanie takiego modelu tego rozwoju, który zapewni skuteczną regulację i

reglamentację korzystania ze środowiska tak, aby rodzaj i skala tego korzystania nie stwarzały zagrożenia dla jakości i trwałości zasobów przyrodniczych Polski.

Władze publiczne jak i samorządowe, odpowiedzialne są za kreowanie polityki, ekorozwoju gwarantującej racjonalne korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego, respektujące zasadę zrównoważonego rozwoju.

Programy ochrony środowiska są podstawowym narzędziem realizacji polityki ekologicznej państwa. Diagnozują obszary zagrożeń środowiska wywołane nie zrównoważonym rozwojem gospodarczym, w skali konkretnego województwa, powiatu lub gminy. Uwzględniają specyfikę i skalę tych zagrożeń oraz zawierają propozycje skutecznych rozłożonych w czasie przeciwdziałań. Umożliwiają efektywne stopniowe realizowanie założonych celów, a w efekcie pełne respektowanie zasady ekorozwoju i poprawę środowiska.

II. ZADANIA I PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU.

1. Założenia ogólne

Programy ochrony środowiska są nową formą opracowań planistycznych; zostały wprowadzone ustawą Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami). Art. 17 ust. 1 tej ustawy stanowi, że wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska sporządza zarząd województwa, powiatu oraz wójt, burmistrz lub prezydent gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, przy czym ich projekty są opiniowane odpowiednio przez zarząd jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska (art. 17 ust. 2 wspomnianej ustawy). Programy te powinny zatem określać wymagania odnoszące się do polityki ekologicznej państwa (art.14 ust.1), a w szczególności:

- Ø cele ekologiczne,
- Ø priorytety ekologiczne,
- Ø rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- Ø środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawnoekonomiczne i środki finansowe.

Dotychczas Sejm przyjął m.in. następujące polityki ekologiczne państwa:

- ❖ Polityka ekologiczna państwa (1991),
- ❖ II Polityka ekologiczna państwa (2001),

Z przyjętej przez Radę Ministrów „II polityki ekologicznej Państwa” wynika, że :

- Musi ona uwzględniać zasadę zrównoważonego rozwoju, a do niej powinny dostosowywać się strategie branżowe i plany działania.
- Ma służyć zaspokajaniu rosnących potrzeb człowieka zarówno materialnych jak i odnoszących się do jakości otaczającego go środowiska.
- Struktury zarządzania środowiskiem na każdym szczeblu muszą uwzględniać potrzeby lokalne, regionalne i krajowe, aby cele polityki ekologicznej były osiągane zgodnie z kryteriami efektywności ekologicznej i ekonomicznej.

„II polityka ekologiczna państwa” zakłada:

- ∅ uzyskania dalszej poprawy stanu środowiska i uzyskania dobrych wskaźników w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, m.in. poprzez przyjęcie i wdrożenie standardów Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska,
- ∅ uzyskania większych korzyści gospodarczych i społecznych niż w innych państwach rozwiniętych z tytułu racjonalnego wykorzystania znacznych zasobów różnorodności biologicznej.

„II polityka ekologiczna” musi rozwiązać szereg dylematów ekologicznych, dotyczących:

- ∅ wykorzystania procesu integracji z Unią Europejską do skutecznego wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju,
- ∅ kształtowania zrównoważonego modelu konsumpcji w warunkach wolnego rynku i dążenia do gromadzenia dóbr materialnych,
- ∅ kształtowania zrównoważonego modelu transportu wobec wzrostu motoryzacji, spadku udziału kolei i transportu publicznego w przewozach towarów i pasażerów,
- ∅ zalewu opakowań jednorazowego użytku,
- ∅ kształtowania zrównoważonego modelu rolnictwa, terenów wiejskich wobec awansu cywilizacyjnego wsi,
- ∅ wkomponowania w model zrównoważonego rozwoju wielkich zakładów przemysłowych, w tym zagrażających środowisku.

Zakłada się, że politykę ekologiczną państwa wdrażać się będzie m.in. poprzez kojarzenie efektów gospodarczych z efektami ekologicznymi.

Powinny być stosowane następujące kryteria przyjmowania zadań do realizacji:

Kryteria pierwszej grupy-dla ustalenia priorytetów w realizacji zadań i podziału dostępnych środków publicznych :

- likwidacja bezpośrednich zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi,
- przeciwdziałanie degradacji środowiska w obrębie kraju,
- przeciwdziałanie zagrożeniom globalnym (zmiany klimatyczne, degradacja warstwy ozonowej, zakwaszenie opadów).

Kryteria drugiej grupy-dla wyboru przedsięwzięć inwestycyjnych:

- efektywność ekologiczno-ekonomiczna (minimalizacja nakładów na jednostkę efektu),
- częściowe lub pełne samofinansowanie (uzyskanie korzyści ekonomicznych poza ekologicznymi),
- demonstracyjny charakter przedsięwzięć (możliwość powielania rozwiązań).

W okresie wdrażania „II polityki ekologicznej państwa” będą stosowane stabilne i dostosowane do celów polityki narzędzia takie, jak:

- instrumenty prawne i administracyjne (wprowadzanie nowych regulacji prawnych w celu dostosowania do prawa wspólnotowego),
- instrumenty ekonomiczne (w tym wprowadzanie nowych opłat za korzystanie ze środowiska, systemy kar, ubezpieczeń od szkód ekologicznych),
- finansowanie przedsięwzięć ekologicznych (w tym doskonalenie systemu funkcjonowania funduszy ekologicznych, subwencjonowania ochrony środowiska, finansowanie z Unii Europejskiej),
- system monitoringu i kontroli,
- zintegrowane zarządzanie środowiskiem wzmacniające odpowiedzialność za planowanie, organizowanie i wymuszanie poprawy stanu środowiska,
- system planowania przestrzennego wytyczający kierunki zagospodarowania przestrzennego kraju i jego poszczególnych

obszarów, w tym także miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

- narzędzia polityki technicznej i naukowej, związane z wprowadzeniem najlepszych dostępnych technik i technologii.

Realizacja „II polityki ekologicznej” będzie oceniana nowymi miernikami.

Do najważniejszych należy:

- stopień zmniejszania różnicy między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska, a naukowo uzasadnionym zanieczyszczeniem dopuszczalnym,
- ilość zużywanej energii, materiałów, wody, wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na jednostkę dochodu narodowego lub wielkości produkcji,
- stosunek kosztów do uzyskiwanych efektów ekologicznych,
- techniczno-ekologiczne charakterystyki materiałów, urządzeń, produktów.

Polityka ekologiczna państwa będzie analizowana przez Rząd i nowelizowana w okresach dostosowanych do terminów sporządzania i wchodzenia w życie kolejnych programów działań Unii Europejskiej w zakresie środowiska.

Przyjęta przez Sejm i dostosowana do wymagań nowej ustawy „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 –2010” jest zgodna z praktyką Unii Europejskiej.

Przy sporządzaniu programu ochrony środowiska muszą być brane pod uwagę również inne programy rządowe dotyczące ochrony środowiska, m.in.

- Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju - „Polska 2025”
- Założenia polityki energetycznej państwa do 2020 roku.
- Strategia rozwoju energetyki odnawialnej.
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.
- Polityka leśna państwa.
- Narodowy program przygotowania do członkostwa w Unii Europejskiej.

Rada Ministrów w grudniu 2002 r. przyjęła Politykę ekologiczną państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska polityki ekologiczne państwa będą aktualizowane co 4 cztery lata.

W 2002 r. został też opracowany „Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002—2010”. Jest to dokument o charakterze operacyjnym, tj. wskazujący wykonawców i terminy realizacji konkretnych zadań oraz szacujący niezbędne nakłady i źródła ich finansowania. W październiku 2002 r. Rada Ministrów przyjęła Krajowy plan gospodarki odpadami. Program powiatowy uchwała rada powiatu (POŚ art. 18 ust. 1). Zarząd powiatu co dwa lata sporządza raport z ich wykonania i przedstawia je sejmikowi województwa (art. 18 ust. 2.).

Każdy program musi uwzględniać aspekt regionalny oraz społeczny. Podejście regionalne, także każde inne limitowane przestrzennie, jest jednym z głównych założeń metodycznych rozwoju zrównoważonego.

2. Uwarunkowania prawne programu ochrony środowiska.

Uwarunkowania prawne programów ochrony środowiska mają charakter międzynarodowy, krajowy i lokalny.

Uwarunkowania międzynarodowe

Programy ochrony środowiska, szczególnie na szczeblu krajowym i wojewódzkim, muszą nawiązywać do regulacji Unii Europejskiej, takich jak:

- Agenda 21,
- Strategia zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej (2001), Szósty program działań Wspólnoty w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001-2010,
- Dyrektyw UE dotyczących gospodarki odpadami, jakości wód, oczyszczania ścieków, jakości powietrza, ochrony przyrody a szczególnie: ramowa dyrektywa wodna 2000/60/WE, ramowa dyrektywa oceny jakości powietrza i zarządzania jakością powietrza 96/62/WE, dyrektywa 99/31 /WE dotycząca składowania odpadów,
- Europejska sieć ekologiczna NATURA 2000,
- Sprawozdawczość do Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) - dane do ujednoczonych wskaźników EEA i EUROSTAT, OECD,
- Sprawozdawczość do konwencji międzynarodowych,
- Programy rolnośrodowiskowe (Kodeks dobrej praktyki rolniczej) i Polityka Rolna Unii Europejskiej,

- Konwencje ratyfikowane przez Polskę,
- Umowy bilateralne.

Uwarunkowania krajowe

Przy sporządzaniu programów ochrony środowiska należy brać pod uwagę oprócz Konstytucji, Polityki ekologicznej państwa i Programu wykonawczego do II polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010 następujące dokumenty:

- Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju (2000) - Polska 2025,
- Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000-2006 (2000),
- Założenia polityki energetycznej Polski do 2020 r. (2000),
- Strategia rozwoju energetyki odnawialnej (2000),
- Przepisy prawne,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski (2002),
- Polityka leśna państwa (1996),
- Narodowy program przygotowania do członkostwa w UE (1998),
- Narodowa strategia edukacji ekologicznej (1998),
- Średniookresowa strategia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich (1998),
- Koncepcja polityki przestrzennej zagospodarowania kraju (2000),
- Spójna polityka strukturalna rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa (1999),
- Narodowy plan rozwoju na lata 2004-2006 (Ministerstwo Gospodarki, 2002)
- Strategia rozwoju turystyki w latach 2001 -2006 (2001),
- Strategiczne prognozy oddziaływania na środowisko programów sektorowych
- Monitoring środowiska
- Wytyczne dotyczące zasad i zakresu uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych (załącznik do Programu wykonawczego do II Polityki ekologicznej państw a)
- Dobre praktyki gospodarowania i systemy zarządzania środowiskowego.

Uwarunkowania lokalne

Uwarunkowania te odnoszą się do takich opracowań, jak:

- Strategia rozwoju danego województwa, strategia rozwoju powiatu,
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Pułtuskiego,
- Plan przestrzennego zagospodarowania województwa i gmin oraz prognozy skutków wpływu ustaleń tych planów na środowisko przyrodnicze,
- Inne opracowania strategiczno-planistyczne (Agenda 21, programy ekorozwojowe, opracowania ekofizjograficzne),
- Inwentaryzacja przyrodnicza gmin i powiatów,
- Inne dokumenty dotyczące zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska,
- Informacje WIOŚ o stanie środowiska,
- Dane statystyczne,
- Decyzje administracyjne określające warunki korzystania ze środowiska,
- Prawo miejscowe.

3. Misja programów ochrony środowiska.

Główną misją programów ochrony środowiska jest potrzeba poprawy jakości życia człowieka.

Jej realizacja może polegać na m.in.:

- działaniach zmierzających do poprawy stanu środowiska stanowiącego otoczenie człowieka,
- poprawie zdrowia obywateli,
- zmianie zachowań mieszkańców,
- wzroście świadomości ekologicznej,
- usprawnieniu zarządzania środowiskiem,

Działania te powinny być zgodne z regulacjami prawnymi Unii Europejskiej oraz założeniami krajowej polityki ekologicznej państwa.

Programy ochrony środowiska przedstawiają konkretny plan działań na okres czterech lat (krótkookresowy) oraz kierunkowe działania w układzie długookresowym. Kierunkowe działania w układzie długookresowym powinny być zapisywane w formule DPSIR, przyjętej w Unii Europejskiej (D - przyczyna, P - presja, S - stan, I - wpływ, R - reakcja) albo w skróconej formie systemu

PSR (Presja - Stan - Reakcja). **Programy ochrony środowiska są wspólną wolą administracji rządowej, samorządowej oraz mieszkańców. Wszyscy wymienieni winni z sobą współpracować. Przywiązuje się dużą wagę do uspołecznienia całego procesu powstawania programu, a następnie jego realizacji. Program ochrony środowiska ma spełniać poważną rolę edukacyjną, np. w lokalnych szkołach, społecznościach, organizacjach ekologicznych.** Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców jest ważnym celem programu w procesie rozwoju każdej „małej ojczyzny”. Bardzo ważne są tu relacje opracowywanego programu z istniejącymi innymi programami oraz strategią rozwoju danego terenu.

4. Zadania strategiczne.

Programy ochrony środowiska mają prowadzić do poprawy stanu środowiska, w którym żyje człowiek. Główne zadania strategiczne:

- 1) Wzmocnienie struktury ekologicznej, np. poprzez zwiększenie powierzchni chronionych,
- 2) Ograniczenie emisji, zmniejszenie wodo-, materiale- i energochłonności oraz zajętości terenu,
- 3) Poprawa stanu dróg i środków transportu,
- 4) Zarządzanie środowiskiem,
- 5) Rozwijanie aktywności obywatelskiej.

III. CELE REALIZACYJNE PLANÓW OCHRONY ŚRODOWISKA.

1. Cele wojewódzkiej polityki ekologicznej.

Cele główne. szczególne i działania:

Cel główny: zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska

Cele szczególne

- Poprawa jakości wód;
- Uporządkowanie gospodarki odpadami;
- Zapewnienie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego;

- Ograniczenie uciążliwości hałasu.

Działania:

- budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów kanalizacji zbiorczej;
- modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków przemysłowych oraz wprowadzanie technologii produkcji ograniczających zrzut substancji niebezpiecznych;
- ograniczanie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa;
- wspieranie realizacji indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w zabudowie rozproszonej;
- zapewnienie skutecznej ochrony wód podziemnych przed degradacją zwłaszcza głównych zbiorników wód podziemnych;
- promowanie rolnictwa zrównoważonego, ekologicznego i niskonakładowego;
- ochrona gleb przed erozją wietrzną poprzez wdrażanie m.in. krajowego programu rolnośrodowiskowego, programów zwiększania lesistości;
- opracowanie wojewódzkiego, powiatowych i gminnych planów gospodarki odpadami;
- rozwiązanie problemu zagospodarowania osadów ściekowych;
- likwidacja i rekultywacja niewłaściwie urządzonych i eksploatowanych składowisk odpadów;
- wdrożenie systemu ewidencji odpadów i metod ich zagospodarowania;
- zorganizowanie regionalnej sieci ponadgminnych zakładów utylizacji odpadów;
- likwidacja mogilników i magazynów po przeterminowanych środkach ochrony roślin;
- opracowanie planu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi;
- organizowanie i wspieranie działań promujących model zrównoważonej konsumpcji, minimalizację powstających odpadów oraz selektywną zbiórkę i zagospodarowanie surowców wtórnych;
- rekultywacja gleb zdegradowanych;

- wprowadzanie do przemysłu i gospodarki komunalnej technologii ograniczających emisję zanieczyszczeń powietrza, w tym większe wykorzystanie paliw ekologicznych;
- opracowanie programów ochrony powietrza dla 6 stref (powiatów): m. st. Warszawa, wołomińska, piaseczyńska, nowodworska, otwocka i pruszkowska;
- coroczna ocena poziomu substancji w powietrzu w danej strefie (w ramach państwowego monitoringu środowiska);
- sporządzanie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców;
- opracowanie programów ograniczeń hałasu dla miast zagrożonych ponadnormatywnym hałasem;
- sporządzanie map akustycznych dla lotnisk, dróg i linii kolejowych;
- ograniczenie hałasu na obszarach miejskich wokół lotnisk, terenów przemysłowych oraz wzdłuż głównych dróg i szlaków kolejowych (budowa ekranów akustycznych, budowa lub modernizacja obejść i obwodnic drogowych, zmiana organizacji ruchu, wprowadzenie zieleni izolacyjnej);
- modernizacja taboru kolei regionalnej w aspekcie ograniczenia uciążliwości hałasu;
- wyłączenie z eksploatacji pojazdów i maszyn o ponadnormatywnej hałaśliwości;
- wprowadzenie monitoringu źródeł zanieczyszczeń środowiska (w tym hałasu, skażenia gleb metalami ciężkimi i promieniowania elektromagnetycznego).

Cel główny: racjonalizacja gospodarki wodnej

Cele szczegółowe

- Zmniejszenie deficytu wód powierzchniowych;
- Zmniejszenie poboru wód podziemnych dla celów gospodarczych, produkcji i usług;
- Ograniczenie wodochłonności;
- Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę.

Działania:

- opracowanie i sukcesywne wdrażanie programów ochrony wód w zlewniach rzek;
- wspieranie działań stymulujących rozwój małej retencji obejmujących: odbudowę zdewastowanych obiektów, modernizację funkcjonujących urządzeń oraz realizację nowych przedsięwzięć;
- utrzymanie naturalnych zbiorników retencyjnych m.in. terenów podmokłych, torfowisk, bagien;
- przywracanie prawidłowego funkcjonowania systemów melioracyjnych;
- renaturalizacja przekształconych odcinków rzek i terenów zalewowych;
- preferowanie zalesień głównie na obszarach źródłiskowych, infiltracyjnych i wododziałowych;
- wprowadzanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle;
- wykorzystywanie zasobów wód podziemnych głównie na zaopatrzenie ludności w wodę pitną;
- modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę.

Cel główny: zwiększenie lesistości i ochrona lasów

Cele szczegółowe:

- Osiągnięcie wskaźnika lesistości Mazowsza do 25%;
- Zmiana struktury własnościowej lasów;
- Racjonalizacja gospodarki leśnej;
- Rozwój funkcji ochronnych i buforowych lasu.

Działania

- opracowanie do 2005 r. wojewódzkiego programu zwiększania lesistości i jego wdrożenie;
- wyznaczanie zwartych kompleksów leśnych oraz leśnych pasów izolacyjnych;
- weryfikacja klasyfikacji gruntów i uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych;
- zwiększenie powierzchni lasów państwowych;
- opracowanie kompleksowego systemu monitoringu gospodarki leśnej;
- upowszechnianie doświadczeń Leśnych Kompleksów Promocyjnych w zakresie zasad zrównoważonego rozwoju gospodarki leśnej;

- upowszechnianie biologicznych i ekologicznych metod ochrony lasów;
- upowszechnianie funkcji edukacyjnych lasów.

Cel główny: poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego

Cele szczegółowe

- Ochrona przeciwpowodziowa;
- Ochrona przeciwpożarowa;
- Zmniejszenie ryzyka awarii związanych z wykorzystaniem lub transportem substancji niebezpiecznych.

Działania:

- zapewnienie warunków dla bezpiecznego przepływu „wód wielkich” (poldery);
- modernizacja istniejących wałów przeciwpowodziowych oraz budowa nowych obwałowań;
- opracowanie i wdrożenie koncepcji zagospodarowania dolin dużych rzek godzących wymogi ochrony przeciwpowodziowej i zachowanie walorów przyrodniczych;
- propagowanie zasad przeciwdziałania zagrożeniu pożarowemu;
- opracowanie regionalnego rejestru obiektów stanowiących potencjalne źródło zagrożeń ekologicznych;
- prowadzenie stałego monitoringu obiektów stanowiących potencjalne zagrożenie środowiska;
- stworzenie systemu wczesnego ostrzegania i wspieranie służb ratownictwa;
- opracowanie regionalnego systemu informacji o trasach przewozu materiałów niebezpiecznych;
- promowanie obszarów (stref) bezpiecznych ekologicznie (wolnych od zagrożeń);
- kształtowanie postaw społeczeństwa w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnych awarii.

Cel główny: podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej

Cele szczegółowe

- Kształtowanie postaw i zachowań zgodnych z zasadami ekorozwoju;
- Wiedza ekologiczna jako ważny czynnik w procesie zarządzania;
- Tworzenie ekologicznych podstaw kształtowania tożsamości regionalnej i lokalnej.

Działania:

- szerzenie wiedzy ekologicznej na wszystkich poziomach edukacji oraz w mediach;
- upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej i rolnictwa ekologicznego;
- wspieranie powiatów i gmin w działaniach na rzecz proekologicznej edukacji radnych i pracowników samorządowych oraz lokalnych społeczności;
- organizowanie konkursów, warsztatów, seminariów z zakresu wiedzy ekologicznej;
- wspieranie stowarzyszeń regionalnych i lokalnych działających na rzecz ochrony środowiska i krajobrazu kulturowego;
- tworzenie i propagowanie proekologicznej wizji zawodów (np. rolnictwa ekologicznego).

Cel główny: rozwój proekologicznych form działalności gospodarczej

- Wzrost ilości podmiotów gospodarczych posiadających certyfikaty jakości,
- Rozwój proekologicznych form produkcji rolnej,
- Wzrost wykorzystania energii odnawialnej,
- Zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozach osób i towarów,
- Zmniejszenie materiałochłonności i energochłonności produkcji.

Działanie:

- wdrażanie programów rolno-środowiskowych;
- szerokie promowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) w zakresie zmniejszenia materiałochłonności i odpadowości produkcji;
- przygotowanie programu wspierania rozwoju usług turystycznych na obszarach objętych ochroną prawną;
- wspieranie przekształceń proekologicznych w rolnictwie i przemyśle spożywczym;
- wdrażanie zasad ekologizacji gospodarki leśnej;

- promocja walorów i produktu turystycznego;
- wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska;
- upowszechnianie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (wody geotermalne, wiatr, energia słoneczna, biomasa);
- promowanie podmiotów gospodarczych posiadających certyfikaty i znaki jakości;
- promowanie jednostek samorządowych nagrodzonych za działalność proekologiczną.

Cel główny: utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie obszarów objętych ochroną prawną do 35% powierzchni województwa, ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych, kompleksów leśnych, a także obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”
- Określenie do roku 2006 zasad gospodarowania na wszystkich obszarach chronionych oraz sporządzenia planów ochrony dla tych obszarów,
- Utrzymanie i wzmocnienie ciągłości powiązań przyrodniczych w ramach korytarzy ekologicznych krajowych, regionalnych i lokalnych,
- Partnerstwo samorządowe i partycypacja społeczna w działaniach na rzecz tworzenia obszarów chronionych,
- Włączenie obszarów cennych przyrodniczo do europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000.

Działania:

- określenie obszarów predysponowanych do objęcia ochroną prawną;
- włączenie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nie objętych dotychczas ochroną prawną w krajowy system obszarów chronionych (utworzenie parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody);
- włączenie obszarów cennych przyrodniczo do europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000;

- określenie zasad tworzenia ciągłości przyrodniczej województwa jako podstawy do opiniowania studiów gminnych i planów miejscowych;
- wspieranie przez samorząd województwa inicjatyw lokalnych dotyczących tworzenia obszarów i obiektów chronionych;
- motywowanie społeczności lokalnych do działań na rzecz utrzymania walorów przyrodniczych;
- stałe współdziałanie z sąsiednimi województwami oraz w ramach porozumienia ZPP na rzecz koordynacji tworzenia i funkcjonowania obszarów chronionych;
- organizowanie konferencji, seminariów i warsztatów propagujących rolę obszarów chronionych w zrównoważonym rozwoju województwa.

2. Cele przyjęte w powiecie pułtuskim

Cele zaproponowane w województwie mazowieckim mają obowiązywać na terenie również naszego powiatu. W nawiązaniu do specyfiki i potrzeb powiatu pułtuskiego skonkretyzowano następujące cele:

Ochrona powietrza

1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń technologicznych (ze źródeł innych niż energetyczne), przez wprowadzenie zmian w technologii produkcji.
2. Kontynuacja procesu ograniczenia emisji zanieczyszczeń z istniejących miejskich i zakładowych kotłowni (głównie węglowych), poprzez zmianę technologii bądź budowę instalacji zabezpieczającej środowisko przed zanieczyszczeniem tj. instalowanie nowoczesnych urządzeń do redukcji zanieczyszczeń a także zwiększenie udziału paliw ekologicznych w zakładach energetycznych (Polskie Prawo Energetyczne nakłada na zakłady energetyczne obowiązek udziału w bilansie energii ze źródeł odnawialnych wzrastający od 2,65% w roku 2003 do 7,5% w roku 2010).
3. Wyeliminowanie w lokalnych kotłowniach źródeł opalanych paliwem stałym i zastąpienie ich kotłami opalonymi gazem lub olejem niskosiarkowym, wykorzystanie energii niekonwencjonalnych (siłownie wiatrowe, pompy

- cieplne, mała hydroenergetyka, odnawialne surowce energetyczne, skojarzone źródła energii).
4. Ograniczenie emisji substancji odorotwórczych, pomimo że ich emisja jest nienormowana, ale bardzo często wyjątkowo dokuczliwa, szczególnie na terenach wiejskich.
  5. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze środków transportu przez wprowadzenie nowych systemów komunikacyjnych, szczególnie na terenie miasta Pułtuska, przez które przebiegają trasy tranzytowe – budowa obwodnicy.
  6. Wykorzystanie mocy nominalnych istniejących ciepłowni przez rozbudowę sieci ciepłych przesyłowych i podłączenie maksymalnej liczby obiektów.
  7. Stopniowe eliminowanie przestarzałych technicznie pojazdów.
  8. Organizacja systemu monitoringu zanieczyszczeń do powietrza na terenie miasta Pułtusk, wokół uciążliwych zakładów, co zdecydowanie ułatwi właściwe zarządzanie środowiskiem.
  9. Nałożenie obowiązku prowadzenia pomiarów emisji do powietrza z instalacji (lub urządzeń), oraz częstotliwość prowadzenia tych pomiarów i ich ewidencjonowanie (Rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 czerwca 2003r. Dz. U. Nr 110, poz. 1057 w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza).

W zakresie utrzymania i ochrony wód podziemnych

1. Objęcie monitoringiem wszystkich źródeł zanieczyszczenia mogących mieć wpływ na jakość wód podziemnych.
2. Zintensyfikowanie systemu kontroli nieczynnych studni oraz ich likwidacja zgodnie z obowiązującymi przepisami.
3. Nadrobienie zaległości związanych z budową sieci kanalizacji w stosunku do infrastruktury wodociągowej.

Wody powierzchniowe

1. Systematyczna rozbudowa sieci kanalizacyjnej, zwłaszcza w Pułtusku i gminach, które posiadają oczyszczalnie ścieków.
2. Uporządkowanie gospodarki ściekami deszczowymi.

3. Kontynuacja budowy oczyszczalni ścieków w miejscowościach, które ich nie posiadają.
4. Rozbudowa i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych, które nie oczyszczają ścieków w wymaganym stopniu.
5. Zabezpieczenie terenów narażonych na zanieczyszczenia (np. parkingów) w postaci powierzchni szczelnych z odprowadzeniem podczyszczonych ścieków deszczowych.

Gospodarka wodna

1. Przywracanie naturalnego charakteru ciekom (renaturalizacja cieków).
2. Modernizacja systemu melioracji użytków zielonych.
3. Odtwarzanie zbiorników małej retencji.
4. Poprawa jakości wody pitnej.

Ochrona przed hałasem

1. Budowa obwodnicy Pułtуска.
2. Kontynuowanie działań związanych z ograniczeniem hałasu w zakładach przemysłowych, aby wyeliminować negatywne oddziaływanie akustyczne, zwłaszcza na znajdującą się w sąsiedztwie zabudowę mieszkaniową.
3. Prowadzenie, zwłaszcza na terenie miast, monitoringu hałasu (Ustawa o Inspekcji Środowiska z dnia 20 lipca 1991 r., Dz. U. Nr 112, poz. 982)
4. Nałożenie obowiązku prowadzenia okresowych pomiarów hałasu z instalacji, które uzyskały pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska (Rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 czerwca 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emitowanego hałasu do środowiska, Dz. U. Nr 110, poz. 1057).
5. Przyjęcie zasady lokalizacji zakładów uciążliwych wyłącznie na terenach przeznaczonych pod przemysł lub usługi (poprzez właściwe ustalenia w planach zagospodarowania przestrzennego)

Gospodarka odpadami

1. Wdrożenie Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Pułtuskiego.

2. Egzekwowanie od właścicieli nieruchomości obowiązku racjonalnego usuwania odpadów dzięki czemu powinien być likwidowany problem dzikich wysypisk oraz spalania odpadów na powierzchni ziemi.
3. Konsekwentne realizowanie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
4. Wprowadzenie systemu zbiórki i utylizacji opakowań po środkach ochrony roślin.
5. Rozwiązanie problemu utylizacji osadów ściekowych.
6. Uporządkowanie gospodarki odpadami medycznymi.
7. Stworzenie przez gminy odpowiednich warunków do usuwania padłych zwierząt.
8. Rozwiązanie problemu prawidłowej utylizacji wraków samochodowych, łącznie z procesem demontażu.

Ochrona zasobów geologicznych

Prowadzenie stałego nadzoru nad legalną eksploatacją złóż kopalin.

Przyjęcie głównych kierunków rekultywacji : leśnej, rolniczej i wodnej.

Ochrona przyrody

1. Wdrażanie Programu NATURA 2000.
2. Właściwe utrzymanie i zagospodarowanie lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa.
3. Kontynuacja realizacji programu zalesiania oraz zapewnienie odpowiednich środków na dotacje do zalesień.
4. Objęcie szczególną ochroną gruntów leśnych.

3. Limity w polityce ekologicznej.

W II Polityce ekologicznej państwa, przyjętej przez Radę Ministrów w czerwcu 2000 r., a następnie przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w sierpniu 2001 r., ustalone zostały następujące ważniejsze limity krajowe, związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawa stanu środowiska. Dotyczą one celów do osiągnięcia najpóźniej do 2010 roku.

- Zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 roku (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle);
- Ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50 % w stosunku do 1990 roku w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji lub PKB);
- Ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 roku i 25% w stosunku do 2000 roku również w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB);
- Dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 roku;
- Odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych;
- Pełna (100%) likwidacja zrzutów ścieków nie oczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych;
- Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych , w stosunku do stanu z 1990 roku, z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenach miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego – również o 30%;
- Ograniczenie emisji pyłów o 75% , dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu w 1990 roku;
- Do końca 2005 roku wycofać z użytkowania etylinę i przejść wyłącznie na stosowanie benzyny bezołowiowej.

Limity te powinny być ujęte odpowiednio w wojewódzkich programach ochrony środowiska. W programach powiatowych mogą mieć odzwierciedlenie w zależności od specyficznych warunków danego powiatu, przy czym wskaźniki krajowe należy traktować jako wielkości orientacyjne, które mogą ulec zmianom i korektom w trakcie dalszych prac nad polityką ekologiczną państwa.

W powiatowym programie ochrony środowiska limity będą zdefiniowane w programach naprawczych ochrony wód i ochrony powietrza, jeżeli konieczność ich wykonania wyniknie z prowadzonego monitoringu .

Na obecnym etapie w programie powiatowym ochrony środowiska nie ma możliwości ujmowania limitów racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych i poprawy stanu środowiska.

IV. DIAGNOZA ZAGROŻEŃ I STANU ŚRODOWISKA

1. Podstawowe dane o powiecie

Powiat pułtuski jest jednym z 38 powiatów ziemskich, największego w Polsce województwa mazowieckiego.

Zajmuje on obszar 829 km², co stanowi 2,33 % powierzchni województwa mazowieckiego.

Administracyjnie powiat pułtuski tworzą: miasto i gmina Pułtusk oraz 6 gmin: Gzy, Obryte, Pokrzywnica, Świercze, Winnica, Zatory.

Powiat pułtuski położony jest w centralno – północnej części województwa mazowieckiego i graniczy z 6 powiatami tj.: ciechanowskim, płońskim, wyszkowskim, legionowskim, nowodworskim, makowskim.

Powiat zamieszkuje około 52 tys. Osób, z czego około 20 tyś. osób zamieszkuje miasto Pułtusk, co stanowi 36,9 % ludności powiatu.

1.1. Budowa geologiczna

Powiat Pułtusk jest położony na terenie Niziny Północno-mazowieckiej, w obrębie jednostek morfologicznych, którymi są Wysoczyzna Ciechanowska, Wysoczyzna Łomżyńska, przecięte rozległą i wyraźnie zaakcentowaną doliną Narwi.

Wysoczyzny zbudowane są z osadów czwartorzędowych zlodowacenia środkowopolskiego, podścielone utworami trzeciorzędowymi. Powierzchnia wysoczyzn jest silnie zdenudowana, a rzędne kształtują się na wysokości ok. 100-150 m n.p.m. Najwyższe wzniesienia to wzgórza moreny czołowej, związane ze stadią Wkry, znajdujące się w południowej i zachodniej części powiatu w obrębie Wysoczyzny Ciechanowskiej. Wschodnia część powiatu znajdująca się na Wysoczyźnie Łomżyńskiej zwanej Międzyrzeczem Łomżyńskim, położona jest na wysokości 100 m n.p.m.

Dolina Narwi jest formą rozległą. Jej szerokość wynosi 6-11 km na odcinku równoleżnikowym i 4-5 km na odcinku południkowym. W obrębie dna doliny oprócz holoceniowego tarasu zalewowego występują fragmenty plejstoceńskiego tarasu akumulacyjnego (nadzalewowego).

Taras zalewowy, wyniesiony do 2,00 m nad średni poziom wody w rzece, powstał w wyniku erozji wstecznej rzeki po recesji zlodowacenia bałtyckiego. Taras ten ma zmienną szerokość zależną od budowy geologicznej. Tworzy powierzchnię płaską, urozmaiconą starorzeczami i obniżeniami o podmokłym i zabagnionym dnie.

Taras nadzalewowy – akumulacyjny wyniesiony jest około 2,00 – 2,50 m nad średni poziom wody w rzece i tworzy powierzchnię o spadkach poniżej 5 %. Jest ona urozmaicona licznymi wydmami parabolicznymi i wałami wydmowymi oraz obniżeniami terenu. Na prawym brzegu doliny, na odcinku Pułtusk – Serock, taras ten nie występuje. Związane jest to z przekształceniem naturalnej rzeźby wskutek spiętrzenia wód Narwi (cofka Zalewu Zegrzyńskiego).

1.2. Gleby

Skalami macierzystymi gleb są głównie piaski wodnolodowcowe luźne lub słabogliniaste, rzadziej piaski wydmowe. Niewiele gleb jest wytworzonych z glin zwałowych lub utworów pyłowych. Najmłodszymi utworami, z których wykształciły się gleby są głównie torfy, mursze, mady.

Na terenie powiatu dominują gleby bielicowe, wytworzone z piasków luźnych lub słabogliniastych. W rejonie wsi Zatory występują gleby bielicowe, wytworzone z utworów pochodzenia wodnego. W sąsiedztwie rzek występują większe płaty gleb mułowo – bagiennych i murszowych (nad Narwią).

Powiat Pułtusk jest powiatem typowo rolniczym. Użytki rolne zajmują 91 % ogólnej powierzchni, z tego 76 % to grunty orne pod zasiewy, 23 % to łąki i pastwiska, co stwarza dogodne warunki do rozwoju hodowli bydła. Sady zajmują 0,7 % ogólnej powierzchni powiatu, co świadczy o regresie sadownictwa na naszym terenie. Poniższa tabela przedstawia strukturę użytkowania gruntów w powiecie pułtuskim.

Tabela nr 1. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych

GMINY	Powierzchnia ogólna [ha]	Użytki rolne w ha					Lasy i grunty leśne [ha]	Pozostałe grunty [ha]
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska		
Gzy	9884,52	9258,72	7301,83	31,84	1167,61	757,44	306,00	279,85

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Obryte	7939,14	7236,34	5102,18	9,55	1543,90	580,71	414,00	327,87
Pokrzywnica	8332,98	7506,43	5462,05	127,20	1309,63	607,55	629,00	392,13
Pułtusk miasto i gmina	9527,55	8584,76	7053,37	109,28	1024,26	397,85	717,10	404,73
Świercze	8003,73	7303,27	5262,66	52,14	1282,88	705,59	477,00	257,50
Winnica	9722,35	8708,35	6843,08	95,38	1039,73	730,16	959,00	226,76
Zatory	7060,77	6491,60	4953,19	6,93	1271,62	259,86	429,00	324,53
Razem powiat	60471,04	55089,47	41978,36	432,32	8639,63	4039,16	3931,10	2213,37

Źródło: „Podstawowe informacje ze spisów powszechnych” – Urząd Statystyczny w Warszawie – Warszawa 2003

W wyniku prowadzonej działalności rolniczej wprowadzane są do gleby nawozy organiczne i mineralne, które powodują częściową degradację środowiska naturalnego. Jakość gleb oraz nieracjonalna gospodarka na przestrzeni szeregu lat na użytkach rolnych spowodowała, że 80% gleb powiatu posiada odczyn kwaśny i wymaga natychmiastowego wapnowania.

Tabela Nr 2.

**Wyniki monitorowania badań zasobności gleb
w powiecie pułtuskim przeprowadzonych w 2002 roku
przez Stację Chemiczno – Rolniczą w Wesolej**

1	Odczyn gleb	Przebadano [ha]	Ilość próbek	Odczyn w procentach [%]				
				bardzo kwaśny	kwaśny	lekko kwaśny	obojętny	zasadowy
				55	27	12	5	1
2	Potrzeby wapnowania			Potrzeby wapnowania w procentach [%]				
				konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
				62	15	9	5	9
3	Zawartość fosforu			Zawartość fosforu w procentach [%]				
				bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
				8	29	32	17	14
4	Zawartość potasu			Zawartość potasu w procentach [%]				
				bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
				39	39	15	4	3
5	Zawartość magnezu			Zawartość magnezu w procentach [%]				
				bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
				26	27	24	11	12

W celu ograniczenia szkodliwego oddziaływania działalności rolniczej na środowisko konieczne jest systematyczne wdrażanie Zasad Dobrej Praktyki Rolniczej polegającej na:

- prawidłowym stosowaniu i przechowywaniu nawozów mineralnych i organicznych,
- racjonalnym wykorzystaniu ścieków na terenie gospodarstwa,
- rolniczym wykorzystaniu komunalnych osadów ściekowych,
- prawidłowym stosowaniu środków ochrony roślin,
- właściwe gospodarowanie na użytkach zielonych,
- utrzymaniu czystości i porządku w gospodarstwie,
- ochronie siedlisk przyrodniczych,
- ochronie gleb,
- ochronie wód i gospodarowania zasobami wodnymi.

1.3. Wody powierzchniowe

Największą rzeką powiatu pułtuskiego jest rzeka Narew. Jest to prawobrzeżny dopływ Wisły, na terenie powiatu przepływa przez Nadbużański Park Krajobrazowy. Jej długość wynosi 484,0 km, a powierzchnia zlewni –75175,2 km². W województwie mazowieckim płynie na odcinku 167,2 km. W obszarze powiatu pułtuskiego długość odcinka rzeki wynosi 46,0 km, a powierzchnia zlewni cząstkowej - 5694,1km². Największe dopływy Narwi na tym terenie to :

- *Pełta* o długości 8,8 km , ujście w miejscowości Kleszewo, dopływ prawobrzeżny,
- *Niestępówka* o długości 16,0 km, ujście w miejscowości Radzice, dopływ prawobrzeżny,
- *Klusówka* o długości 20,2 km, ujście w miejscowości Wierzbica, dopływ prawobrzeżny,
- *Pokrzywnica* o długości 17,0 km, ujście w miejscowości Karniewek, dopływ prawobrzeżny,
- *Pрут* o długości 16,7 km, ujście w miejscowości Śliski, dopływ lewobrzeżny.

Ogółem wody śródlądowe płynące zajmują powierzchnię 1509 ha, zaś wody śródlądowe stojące 90 ha.

1.4. Wody podziemne

Powiat jest położony na obszarze o różnych warunkach hydrogeologicznych, które są pochodną budowy geologicznej, różnej dla wysoczyzny polodowcowej i doliny Narwi.

Głównym użytkowym poziomem wodonośnym są utwory czwartorzędu o zróżnicowanej miąższości, wahającej się od kilku do ponad 100 m, których podłoże stanowią trzeciorzędowe ility pliocenu lub seria burowęglowa miocenu.

Na obszarze wysoczyzny występują maksymalnie trzy warstwy wodonośne w utworach fluwioglacjalnych, o zwierciadle naporowym. Istotnymi dla zaopatrzenia w wodę są obniżenia w powierzchni utworów trzeciorzędowych tzw. struktury depresyjne, których przykładem jest kopalna dolina ciągnąca się od Czarnostowa w kierunku Trzcianca i Kleszewa. Natomiast płytkie zaleganie nieprzepuszczalnych utworów trzeciorzędowych, a w związku z tym mała miąższość osadów czwartorzędowych, jest przyczyną niewielkiej ich zasobności w wodę (okolice Pokrzywnicy). Ogólnie stwierdza się, że warunki hydrogeologiczne na obszarach wysoczyznowych są trudne.

W obrębie doliny Narwi występują znacznie korzystniejsze warunki hydrogeologiczne, zwłaszcza w aspekcie uzyskiwanych wydajności. Warstwę wodonośną budują czwartorzędowe utwory piaszczysto – żwirowe, o zmiennej miąższości i wykształceniu. Jest to główny użytkowy zbiornik wód podziemnych w okolicach Pułtuska, zasilany wodami opadowymi, od których jest bezpośrednio uzależniona głębokość zalegania zwierciadła wody. W ostatnich latach poziom wody obniżył się o 2-3 m. W związku z tym, że warstwa ta nie jest izolowana od powierzchni terenu utworami nieprzepuszczalnymi istnieje niebezpieczeństwo jej skażenia.

Jakość wód w dolinie Narwi i na obszarze wysoczyzn przekracza normy w zakresie zawartości związków żelaza i manganu. Wymagają więc one uzdatniania i bieżącego monitoringu .

1.5. Surowce mineralne

Ilość udokumentowanych i zarejestrowanych złóż, w oparciu o opracowanie Ministerstwa Środowiska z 2003 roku – *Bilans Zasobów Kopalin i Wód Podziemnych w Polsce* wg stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku przedstawiał się następująco:

1. *Kruszywa naturalne* – 38 złóż udokumentowanych o zasobach geologicznych bilansowych wynoszących 15.409 tys. ton, z czego:

- 13 złóż jest eksploatowanych,
- 2 złoża eksploatowane okresowo,
- 4 złoża, w których zaniechano eksploatacji.
- pozostałe 19 to złoża rozpoznane, w których nie podjęto eksploatacji.

Lokalizacja złóż przedstawia się następująco:

- *Gmina Pokrzywnica* - 28 złóż o zasobach geologicznych udokumentowanych w ilości 8.584 tys. ton, z których wydobyte w 1999 roku wynosiło 499 tys. ton,
- *Gmina Winnica* - 8 złóż o zasobach geologicznych udokumentowanych w ilości 1.736 tys. ton, z których wydobyte w 1999 roku 183 tys. ton,
- *Gmina Pułtusk* – 1 złożo o zasobach geologicznych udokumentowanych w ilości 210 tys. ton, z których wyeksploatowano w 1999 roku 4 tys. ton,
- *Gmina Zatory* - 1 złożo o zasobach geologicznych udokumentowanych w ilości 4.879 tys. ton, na terenie nie eksploatowane .

Roczne wydobyte kruszywa na terenie powiatu wynosi 708 tys. ton.

2. *Surowce ilaste* – służące do produkcji ceramiki budowlanej, 3 złoża o zasobach geologicznych bilansowych 3,530 tys.m³, z których wydobyte w 1999 roku wyniosło 1 tys.m³.

Lokalizacja złóż przedstawia się następująco :

- *Gmina Pokrzywnica* – 2 złoża o zasobach geologicznych bilansowych w ilości 3519 tys. m³
- *Gmina Zatory* – 1 złożo o zasobach geologicznych bilansowych w ilości 11 tys. m²

Złoża surowców mineralnych występujące na terenie powiatu są czynnikiem aktywizującym tereny wiejskie w rejonie ich występowania.

1.6. Lasy

Ogólna powierzchnia lasów wynosi 16084 ha, z czego 75,6% to lasy państwowe, a 24,4 % lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa. W strukturze drzewostanu występuje 11 typów siedliskowych oraz 12 gatunków drzew z wyraźną dominacją sosny. W lasach państwowych sosna stanowi 85 % składu gatunkowego, a następnie olsza 7 % i dąb 4 %. W lasach prywatnych sosna zajmuje około 79 % udział olszyn wynosi do 14 %. W lasach niepaństwowych udział boru świeżego, i suchego wynosi do 74 %. Jest to znaczny udział siedlisk ubogich.

Przeciętny wiek drzewostanów w lasach państwowych wynosi 54 lata, w lasach niepaństwowych 37 lat. Charakterystyczną cechą lasów jest brak w drzewostanach świerka, jodły i buka. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, występująca przede wszystkim w typach borowych i lasu boru świeżego, który osiąga na glebach piaszczysto - gliniastych największe możliwości rozwojowe i produkcyjne.

Tabela Nr 3. Struktura własnościowa lasów wg gmin, wskaźnik lesistości.

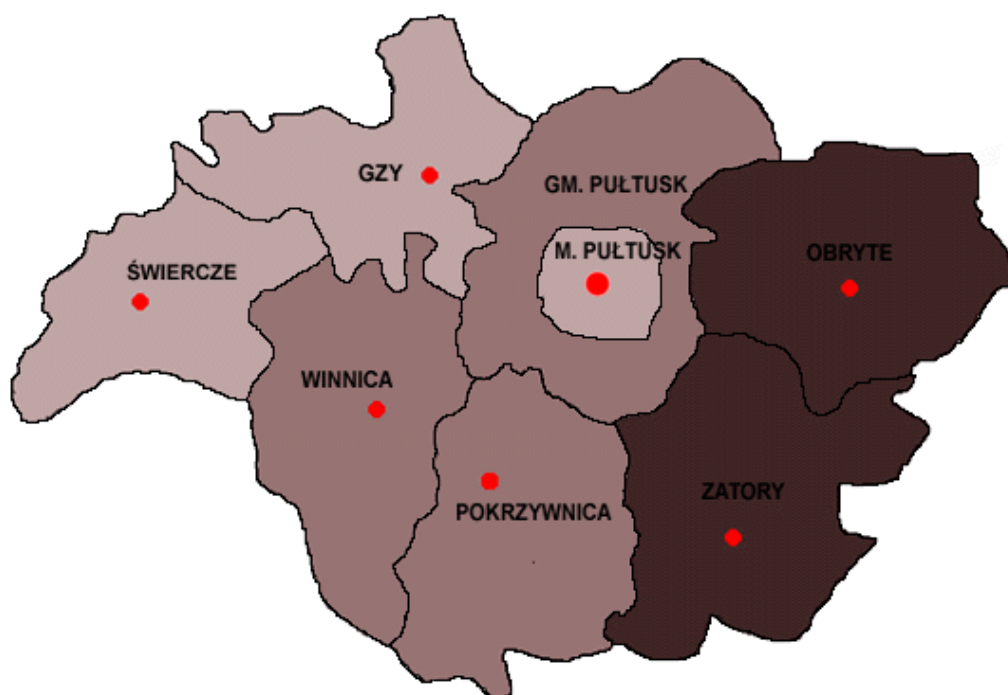
Lp.	Gmina	Pow. lasów Państwowych [ha]	Pow. lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa [ha]	Ogółem pow. lasów w gminie [ha]	Wskaźnik lesistości [%]
1.	GZY	480,0	307,0	787,0	7,50
2.	OBRYTE	5120,0	414,0	5532,0	39,60
3.	POKRZYWNICA	726,0	630,0	1348,0	11,11
4.	MIASTO PUŁTUSK	15,0	25,0	40,0	1,74
5.	GMINA PUŁTUSK	720,0	692,0	1416,0	12,78
6.	ŚWIERCZE	322,0	479,0	801,0	8,58
7.	WINNICA	1093,0	961,0	2049,0	17,81
8.	ZATORY	3683,0	434,0	4111,0	33,96
	RAZEM	12159,0	3942,0	16084,0	19,41

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych w gminach - według stanu na dzień 31.12.2004 r .

Lasy i grunty leśne zajmują 19,41 % ogólnej powierzchni powiatu. Wskaźnik ten jest mniejszy zarówno od średniej lesistości województwa mazowieckiego - 21,9 %, jak i kraju – 29,0 %.

Mapka nr 1

WSKAŹNIK LESISTOŚCI W POWIECIE PUŁTUSKIM

LEGENDA

2. Stan środowiska przyrodniczego

2.1. Obszary chronione

Obszary prawnie chronione przyrodniczo w powiecie zajmują 13973,4 ha, co stanowi 16,9 % jego powierzchni.

Nasielsko – Karniewski obszar chronionego krajobrazu (w tym gm. Pokrzywnica, Winnica, Gzy, Pułtusk) zajmuje powierzchnię 10216,8 ha.

Na terenie powiatu znajduje się część Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego o powierzchni 6326,7 ha, w tym powierzchnia otuliny parku - 2751,3 ha. Obszar ten na terenie gminy Pułtusk zajmuje powierzchnię 3526,6 ha (w tym otulina parku – 1346,0 ha), miasta Pułtuska - 1116,6 ha (w tym otulina parku 729,7 ha), gminy Pokrzywnica – 1683,5 ha (w tym otulina parku – 675,6 ha).

W dokumentacji Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego opracowanej w 1992 roku przewiduje się również projekt parku w obszarze gmin Obryte i Zatory. Projektowana powierzchnia parku na tym terenie ma wynosić 23 tys. ha, w tym na obszarze gminy Obryte 11 tys. ha, w gminie Zatory -12 tys. ha.

Podstawowymi walorami parku są :

- dobrze zachowany, naturalny charakter krajobrazu swobodnie meandrujących dużych nizinnych rzek Bugu, Narwi i ich rozległe doliny,
- atrakcyjność przyrodnicza i duże zróżnicowanie gatunków ptaków lęgowych i przelotowych, co stawia nasz obszar na drugiej pozycji w skali kraju (po Bagnach Biebrzańskich),
- nagromadzenie elementów etnograficznych, historycznych i kulturowych wynikających z położenia tego obszaru na pograniczu trzech regionów historyczno – kulturowych tj. Kurpi, Mazowsza i Podlasia.

Obszar ten stanowi tradycyjny rejon zainteresowań rekreacyjnych mieszkańców aglomeracji Warszawy. Przechodzące przez ten teren lub w jego pobliżu drogi o znaczeniu krajowym i międzynarodowym włączają obszar parku w strefę regionalnych, krajowych i międzynarodowych powiązań turystycznych. Wzrasta również funkcja tego obszaru jako bezpośredniego zaplecza turystycznego.

Do innych obszarów chronionych, mających istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych, należą zachowane

w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej.

Program Natura 2000 to sposób na wypełnienie zobowiązań Unii Europejskiej, nałożonych przez Konwencję Rio. Podstawę prawną programu Natura 2000

stanowią dwa akty prawne: tzw. Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 2004 roku o ochronie dzikich ptaków) i Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 roku o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory). Przewidują one stworzenie systemu obszarów, połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzących razem spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną. Jej zdaniem będzie utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę najcenniejszych, najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych (np. alpejskiego, atlantyckiego, kontynentalnego) Tworzenie takiej sieci jest obowiązkiem każdego kraju członkowskiego Unii Europejskiej.

Działanie sieci Natura 2000 opierać się będzie na tradycyjnych metodach ochrony (ochrona obszarowa i gatunkowa). Sieć ma się składać z obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) utworzonych zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Ptasiej i specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO) wyznaczonych zgodnie z Dyrektywą siedliskową. Zasięg sieci powinien być proporcjonalny do zasobów krajowych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, z naszego powiatu zostały zaliczone następujące tereny w gminie Pułtusk – 165,9 ha, gminie Obryte – 7.490,7 ha, gminie Zatory – 5.374,5 ha.

Dyrektywa Ptasia ma na celu ochronę gatunków ptaków, gospodarowanie nimi i regulowanie ich liczebności. Zawiera ona również zasady dopuszczalnego wykorzystania tych gatunków. Dyrektywa podaje listę gatunków ptaków rzadkich lub zagrożonych wyginięciem z powodu zmian zachodzących w ich siedliskach. Siedliska te muszą być chronione po to, by umożliwić zagrożonym gatunkom przetrwanie i rozród.

Głównym odpowiedzialnym za sieć Natura 2000 jest minister środowiska, który będzie zarządzał poprzez poszczególne szczeble administracji.

Źródłem finansowania mogą być krajowe fundusze, takie jak: Ekofundusz, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej itp. Administracja obszarów Natura 2000 będzie do nich składać wnioski o finansowanie konkretnych działań ochronnych lub inwestycji służących ochronie przyrody pod kątem wymagań Dyrektywy.

Dz. U. z 2004 r. Nr 229, poz. 2313

Mapka Nr 2
Obszar specjalnej ochrony ptaków
NATURA 2000

Na terenie powiatu pułtuskiego znajdują się również rezerваты przyrody o powierzchni 175,3 ha, których charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 4. Charakterystyka rezerwatów.

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa rezerwatu</i>	<i>Powierzchnia</i> <i>a</i>	<i>Gmina</i>	<i>Zakres ochrony</i>
------------	------------------------	---------------------------------	--------------	-----------------------

1.	„Dzierżenińska Kępa”	1,20 ha	Pokrzywnica	Miejsce lęgowe ptaków wodnych, w tym silnie zagrożonych wyginięciem (rybitwa zwyczajna, brodziec krwawodzioby, krakwa) oraz miejsce żerowania ptaków bytujących w dolinie i na wodach rz. Narew.
2.	„Wielgolas” Utworzony w 1981 roku	6,7 ha	Zatory	Fragment lasu mieszanego Puszczy Białej
3.	„Stawinoga” Utworzony w 1981 roku	146,5 ha	Zatory	Rezerwat wodno-leśno-ornitologiczny
4.	„Bartnia” Utworzony w 1971 roku	14,6 ha	Obryte	Starodrzew sosnowy
5.	„Popławy” Utworzony w 1977 roku	6,3 ha	Obryte	Zachowany starodrzew sosnowy z bogatym nie zniekształconym runem i bogatą fauną .

Powiat pułtuski posiada również wiele pomników przyrody. Są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno – pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów natury. Tabela nr 2 przedstawia charakterystykę pomników przyrody.

Tabela Nr 5. Charakterystyka pomników przyrody.

Lp.	Gmina	Określenie miejsca pomnika	usytuowania	Opis przedmiotu (pomnika)
------------	--------------	-----------------------------------	--------------------	----------------------------------

1.	Gzy	Wieś Pękowo - teren parku obok budynku Szkoły Podstawowej w Pękowie	Dąb szypułkowy, Lipa drobnolistna, Dąb szypułkowy
		Wieś Przewodowo - teren parafii rzymskokatolickiej przy Kościele	Dąb szypułkowy
		Wieś Przewodowo Parcele - Na terenie byłego Parku na gruncie rolnika Pana E Wielgolewskiego	Wiąz górski
		Wieś Gzy - Teren wokół kościoła rzymskokatolickiego	Jesion wyniosły
		Wieś Kozłowo - Na gruncie Pana Owsiewskiego (teren po byłym parku dworskim)	<i>Kasztanowiec biały</i>
		Wieś Kozłowo- teren dawnego parku w Kozłowie	Klon pospolity
		Wieś Kozłowo - teren dawnego parku dworskiego	Jesion wyniosły
		Wieś Skaszewo - aleja dojazdowa od drogi Przewodowo – Szyszki do budynku szkoły.	4 rzędowa aleja (Kasztanowce, Grab pospolity, Robinia Akacyjowa)
		Wieś Skaszewo - teren parku wokół szkoły podstawowej w Skaszewie.	Klon pospolity Lipa drobnolistna
2 .	Obryte	Nadleśnictwo Pułtusk Leśnictwo Wielgolas oddz. 215	Dąb szypułkowy
		Nadleśnictwo Pułtusk Leśnictwo Zambski oddz. 31	Dąb szypułkowy 3 dęby szypułkowe
		Nadleśnictwo Pułtusk Leśnictwo Zambski oddz. Zambski 18	2 sosny zwyczajne
		Nadleśnictwo Pułtusk Leśnictwo Zambski oddz.35	Dąb szypułkowy
3.	Pokrzywnica	Wieś Budy Obrębskie (siedlisko Pana Zdzisława Ziemieckiego)	Dąb szypułkowy Kasztanowiec biały
		Wieś Niestępowo Teren parku przy RSP w Niestępowie	Lipa drobnolistna
4.	Pułtusk	Wieś Ponikiew (na gruncie ornym na granicy działek 169, 170)	Dąb szypułkowy
		Wieś Grabówiec	Dąb szypułkowy

5.	Świercze	Wieś Strzegocin (teren parku w Strzegocinie)	Jesion wyniosły Dąb szypułkowy Lipa drobnolistna
		Wieś Gaj (teren parku skłonie w kierunku południowo – wschodnim)	Jesion wyniosły
		Wieś Bruliny (teren parku na południowo – zachodnim krańcu obiektu)	8 lip drobnolistnych
		Wieś Strzegocin (przy Kościele w Strzegocinie)	Lipa drobnolistna (2 sztuki)
		Wieś Świerkowo (teren dawnego parku dworskiego nad stawem)	Białodrzew (2 sztuki)
		Wieś Świerkowo (teren dawnego parku dworskiego w odległości 300 m od drogi Nasielsk – Nowe Miasto)	Klon srebrzysty
		Wieś Gaj - na skraju zrehabilitowanego wysypiska śmieci	Głaz narzutowy
6.	Winnica	Wieś Winnica (teren cmentarz przykościelny)	Jesion wyniosły (3 sztuki)
		Wieś Górki Baćki (na gruncie ornym stanowiącym własność Pana Remigiusza Mościckiego)	Głaz
		Wieś Zbroszki (teren gospodarstwa szkolnego Zespołu Szkół Rolniczych w Gołądkowie)	Jesion wyniosły
7.	Zatory	Wieś Zatory (cmentarz kościelny)	Dąb szypułkowy
		Wieś Zatory (park wiejski)	Klon zwyczajny
		Wieś Zatory (cmentarz)	2 dęby szypułkowe
		Nadleśnictwo Pułtusk Leśnictwo Wielgolas oddz.263 b	4 dęby szypułkowe
		Nadleśnictwo Pułtusk Leśnictwo Zatory oddz. 396	Dąb szypułkowy
		Nadleśnictwo Pułtusk Leśnictwo Wielgolas oddz. 263 b	Dąb szypułkowy
		Nadleśnictwo Pułtusk – Leśnictwo Wielgolas oddz.229	Dąb szypułkowy
		Wieś Zatory - (park zabytkowy)	Jesion wyniosły
		Wieś Stawinoga	Dąb szypułkowy
		Wieś Zatory	Wiąz szypułkowy
		Wieś Zatory – (park podworski)	Klon zwyczajny, klon pospolity, sosna czarna, jesion wyniosły,
		Wieś Gładczyn (PGR – park podworski)	Lipa drobnolistna, jesion wyniosły

W obrębie powiatu znajduje się również 12 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 10,43 ha w tym:

- w gminie Pułtusk 6 użytków,
- w gminie Winnica 2 użytki,
- w gminie Świercze 1 użytek ekologiczny
- w gminie Pokrzywnica 3 użytki.

Poniższa tabela przedstawia w /w użytki ekologiczne.

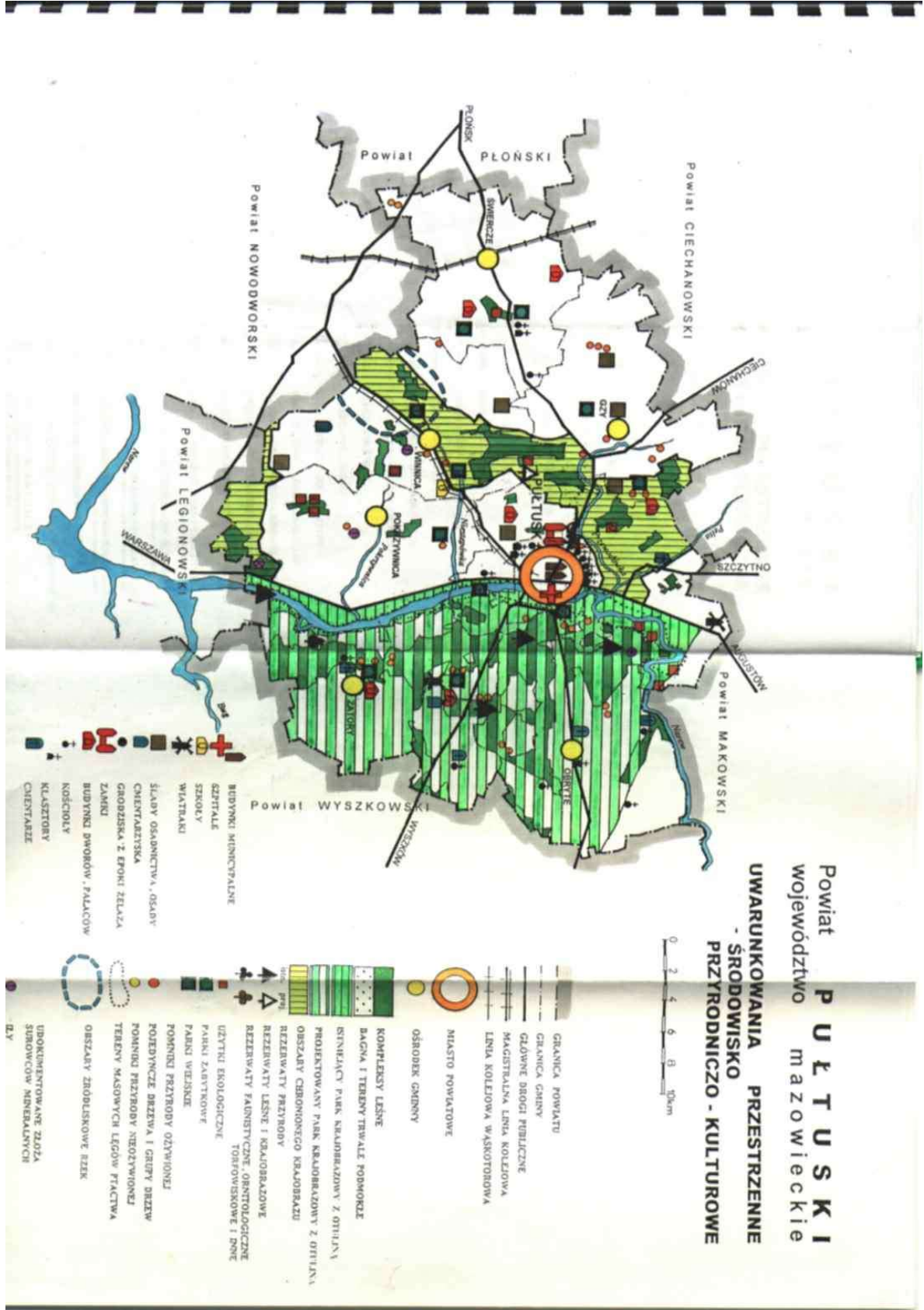
Tabela Nr 6. Wykaz użytków ekologicznych.

Lp.	Gmina	Nazwa miejscowości	Liczba użytków	Powierzchnia w ha	Opis przedmiotu poddanego pod ochronę
1.	Pułtusk	<i>Gnojno</i>	2	0,56	bagno
		<i>Gromin</i>	1	0,68	bagno
		Płocochowo	1	0,56	bagno
		Szygówek	1	0,87	bagno
		Szygówek	1	2,06	pastwisko
		Razem w gminie	6	4,76	x
2.	Winnica	Bulkowo Stare,	1	0,23	bagno
		Mieszki Leśniki	1	1,00	bagno
		Razem w gminie	2	1,23	x
3.	Świercze	Strzegocin,	1	1,49	bagno
		Razem w gminie	1	1,49	x
4.	Pokrzywnica	Ciepielin	3	2,95	bagno
		Razem w gminie	3	2,95	x

Cały obszar powierzchni, jaką zajmuje powiat, wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Jest to obszar nie tylko o czystym środowisku, lecz również o uznanych w świecie unikatowych wartościach przyrodniczych i walorach krajobrazowych.

Powiat posiada sprzyjające warunki przyrodnicze do rozwoju turystyki.

2.2. Stan czystości powietrza atmosferycznego

2.2.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Emisja zanieczyszczeń do powietrza w powiecie pułtuskim pochodzi przede wszystkim z procesów energetycznego spalania paliw do celów grzewczych oraz do celów technologicznych.

Oprócz punktowych zorganizowanych i rozproszonych źródeł emisji występują źródła emisji niezorganizowanej (składowiska odpadów, użytki rolne, obiekty handlowe). Istotnym źródłem emisji o charakterze liniowym jest emisja zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł mobilnych (transport osobowy, towarowy, rolniczy).

Według ewidencji WIOŚ Warszawa Delegatura w Ciechanowie w 2003 roku emisja substancji zanieczyszczających z punktowych źródeł emisji (159 emitorów) z terenu powiatu pułtuskiego wynosiła:

- pyłu zawieszonego	– 27 Mg
- dwutlenku siarki	– 181 Mg
- dwutlenku azotu	– 49 Mg
- tlenku węgla	– 285 Mg

O poziomie emisji zanieczyszczeń w powiecie w głównej mierze decydowały kotłownia PEC Sp. z o.o. w Pułtusku, z których pochodziło ok. 75% ogólnej emisji z miasta. Dwie kotłownie PEC wyposażone są w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych: przy ul. Kolejowej i ul. Marii Panny.

Ocenę stanu zanieczyszczeń powietrza w Pułtusku w 2003 roku przeprowadzono w oparciu o wyniki badań monitoringowych zanieczyszczenia powietrza prowadzonych nastacji pomiarowej przy ul. Kościuszki 3, należącej do Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wchodzącej również w skład systemu Państwowego Monitoringu Środowiska.

Jakość powietrza, stwierdzoną w rejonie stacji pomiarowej , oceniono porównując wyniki pomiarów z dopuszczalnymi, które określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji /Dz. U. Nr 87, poz. 796 z późn. zm./.

TABELA Nr 7: Emisja energetyczna do powietrza w powiecie pułtuskim w 2003 r.**TABELA nr 8 : Emisja technologiczna z powiatu pułtuskiego w 2003 r.****Tabela Nr 9. Dopuszczalne wartości dla substancji mierzonych na terenie powiatu**

Substancja	Okres uśredniania wyników	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji	Dopuszczalna częstość przekroczenia dopuszczalnego poziomu w roku kalendarzowym
		$\mu\text{g}/\text{m}^3$	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	
Ochrona zdrowia				
	rok	5	10	-
Dwutlenek azotu	1 godz.	200	270	18
	rok	30	54	-
Dwutlenek siarki	1 godz.	350	410	24
	24 godz.	150	150	3
Pył PM 10	24 godz.	50	60	35
	rok	40	43.2	-
Ochrona roślin				
Dwutlenek siarki	rok	20	-	-

2.2.2. Jakość powietrza w Pułtusk

W rejonie stacji przy ul. Kościuszki 3 w Pułtusku w 2003 roku nie stwierdzano przekroczeń dobowych wartości dopuszczalnych w przypadku stężeń zanieczyszczeń gazowych: dwutlenku siarki i dwutlenku azotu. Stwierdzano natomiast przekroczenia dopuszczalnych stężeń dobowych pyłu mierzonego metoda reflektometryczną, co znalazło swoje odzwierciedlenie w analizie jakości powietrza w strefach (klasa B dla pyłu).

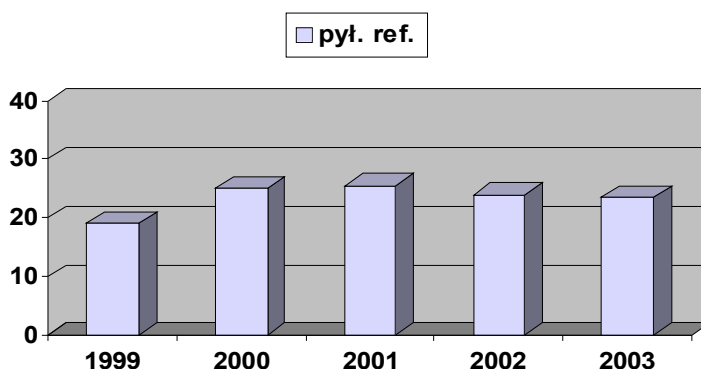
Średnie roczne stężenia (rys.) wykazują w 2003 r. niewielki spadek w stosunku do roku ubiegłego w przypadku zanieczyszczeń gazowych i podobny poziom w przypadku pyłu. Ich wartość wynosiła:

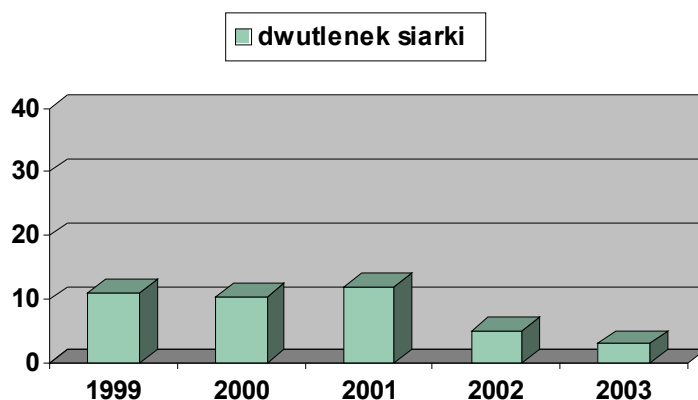
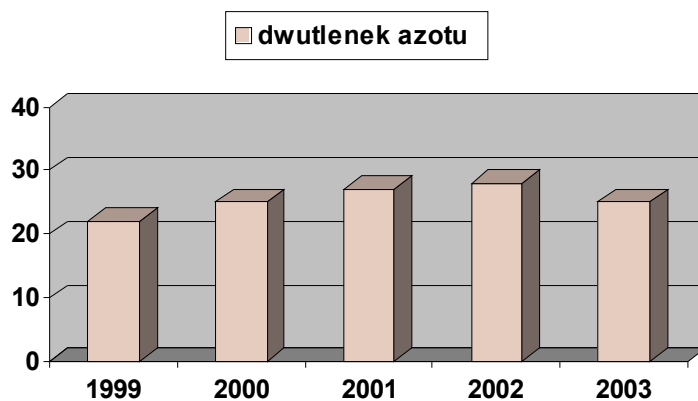
- dwutlenek siarki - 4,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- dwutlenek azotu - 24,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- pył ref. - 23,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma jest określona dla PM10)

Wyraźne jest zróżnicowanie stężeń w sezonie zimowym i ciepłym, największe różnice wykazuje dwutlenek siarki (ponad 6-krotnie wyższe stężenie średnie w miesiącach zimowych niż w letnich), nieco mniejsze w przypadku pyłu (prawie 4-krotne) i najmniejsze dla dwutlenku azotu (1,5-krotne). Świadczy to o energetycznym „pochodzeniu” tych substancji w powietrzu.

W 2003 r. WIOS kontynuował na terenie miasta pomiary stężeń benzenu metodą pasywną. Wykonano 8 serii pomiarowych w ciągu roku. Średni roczny poziom tzw. tła miejskiego wynosił 3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i nie przekraczał wartości dopuszczalnej.

Rysunek Nr 1 Poziom średniorocznych stężeń zanieczyszczeń powietrza w Pułtusku w latach 1999-2003 (stężenie średnie [$\mu\text{g}/\text{m}^3$])

2.2.3. Stan czystości powietrza na terenie powiatu pułtuskiego

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. /Dz. U. Nr 62 z późn. zm./ wprowadziła nowe zasady oceny, kontroli i kształtowania jakości powietrza w Polsce. Między innymi konieczne było wykonanie rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim w tzw. strefach. Strefy w rozumieniu ww. ustawy to aglomeracje powyżej 250 tys. mieszkańców oraz powiaty nie wchodzące w skład aglomeracji.

Klasyfikacji dla dwóch grup kryteriów tj. ze względu na ochronę zdrowia i ze względu na ochronę roślin, dokonał Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

w Warszawie Wyodrębnił pod kątem poziomu każdej substancji strefy, w których poziom:

- choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji - klasa **C**,
- choćby jednej substancji mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji - klasa **B**,
- substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego - klasa **A**.

Wymagania dotyczące metod oceny jakości powietrza określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu - Dz. U. Nr 87, póź. 798), a wartości dopuszczalne - we wspomnianym wyżej rozporządzeniu Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 87, poz. 796 z późn. zm.) O klasyfikacji strefy decydował parametr, którego wartość wskazuje na gorszą klasę obszaru.

Klasyfikacja powiatu pułtuskiego za rok 2002 przedstawia się następująco:

- Ø ze względu na ochronę roślin - **klasa A**.
- Ø ze względu na ochronę zdrowia - **klasa B** (stężenia pyłu zawieszonego PM10, obliczone na podstawie pomiarów pyłu ref., przekraczały poziom dopuszczalny, ale nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji).

Oszacowany dość wysoki poziom stężeń pyłu zawieszonego może skutkować, w przypadku potwierdzenia go codziennymi pomiarami PM10 (a nie BS jaki obecnie wykonuje WSSE), koniecznością opracowania programu ochrony powietrza dla powiatu /art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska/, mającego na celu doprowadzenie do nie przekraczania norm w określonym czasie.

2.2.4. Hałas

W obszarze powiatu pułtuskiego szczególne zagrożenie hałasem komunikacyjnym występuje na odcinku drogi krajowej nr 61 (Warszawa – Augustów), przebiegającej przez obszar gminy Pokrzywnicy, gminy i miasta Pułtusk, stanowiącej zachodnią granicę Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. W ramach prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie Delegatura w Ciechanowie monitoringu hałasu drogowego na stanowisku

pomiarowym, zlokalizowanym przy Szpitalu Miejskim w Pułtusku, przy drodze krajowej nr 61.

W 2003 r. na ww. stanowisku pomiarowym wykonano po 2 pomiary w porze dziennej i w porze nocnej w okresie wiosennym i jesiennym

Poziom hałasu w ciągu dnia był wysoki, zarówno wiosną jak i jesienią i przekraczał dopuszczalny poziom dźwięku: o 16,1 dB wiosną i o 15,4 dB jesienią. Nocą przekroczenie było wyższe: o 17,7 dB wiosną i o 22,2 dB jesienią. Wartość przekroczeń jest wysoka ponieważ dopuszczalne wartości hałasu dla terenu szpitala są znacznie niższe niż dla innych terenów.

Poziom dziennego i nocnego hałasu w tym punkcie utrzymuje się od lat na wysokim poziomie, przekraczane są również wartości progowe: 65 dB w dzień i 60 dB w nocy. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego wykonanych w Pułtusku przez Delegaturę w Ciechanowie przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela Nr 10. Zestawienie wyników pomiarów hałasu komunikacyjnego

w 2003 roku

Lokalizacja punktu pomiarowego	Data wykonania pomiarów	LAeq dla pory dziennej	Liczba samochodów osobowych na godz.	Liczba samochodów ciężarowych na godz.	LAeq dla pory nocnej	Liczba samochodów osobowych na godz.	Liczba samochodów ciężarowych na godz.
Pułtusk ul. 3 Maja I	08-09.07.2003	71.1	707	163	67,2	122	34
	10-11.09.2003	70.4	693	89	67.2	112	34

Jednym z rozwiązań zmniejszenia natężenia ruchu komunikacyjnego oraz obniżenia hałasu w Pułtusku jest konieczność budowy obwodnicy.

2.3. Stan czystości rzek na terenie powiatu pułtuskiego

2.3.1. Źródła zanieczyszczenia wód

Na terenie powiatu pułtuskiego wg. ewidencji WIOS w 2003 r. znajdowało się 8 oczyszczalni ścieków, w tym jedna mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów (PWiK Sp. z o. o. w Pułtusku) oraz 7 mechaniczno-

biologicznych (w 2001 r. we wrześniu oddano do użytku nową gminną oczyszczalnię ścieków w Winnicy o maksymalnej przepustowości 836 m³/d i podłączono do niej ZSZR w Gołądkowie wraz z Gospodarstwem Pomocniczym w Zbroszkach).

W 2003 r. została oddana do eksploatacji nowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia w Gródku Rządowym. Wykaz istniejących na koniec 2003 r. na terenie powiatu oczyszczalni przedstawia tabela nr 11.

W 2003 roku do wód powierzchniowych odprowadzono z tych 8 oczyszczalni 1 168,27 tyś. m³ ścieków.

Trzy oczyszczalnie pracowały prawidłowo i nie stwierdzono przekroczeń warunków pozwoleń wodnoprawnych (PWiK Pułtusk, UG Zatory, UG Obryte - Gródek Rządowy). W dwóch obiektach (DPS Ołdaki i OSM Gładczyn) stwierdzono okresowe przekroczenia stężeń w zakresie BZT₅, w dwóch (DPS Obryte i Campina Polska w Winnicy w eksploatacji Zakładu Komunalnego w Winnicy) okresowe przekroczenia stężeń azotu amonowego, a w jednej oczyszczalni (UG Obryte - Psary) - okresowe przekroczenie stężeń azotu ogólnego.

2.3.2. Ocena stanu czystości rzek

- *RZEKA NAREW*

Rzeka Narew badana jest w przekrojach pomiarowych:

- Gnojno – betonowe ostrogi na brzegu rzeki – ocena jakości wód Narwi powyżej Pułtuska, 78,0 km. gm. Pułtusk,
- Łubienica – ocena stanu czystości wód Narwi poniżej Pułtuska, wpływ Niestępówki, 58,0 km, gm. Pokrzywnica

Badania rzeki wykonane w ramach monitoringu regionalnego w 2003 roku na terenie powiatu pułtuskiego wykazały, że w przekrojach Gnojno i Łubienica wg. metody CUGW płynęły wody III klasy czystości ze względu na wartości wskaźników fizyko-chemicznych (fosfor ogólny) i bakteriologię (miani Coli), a w obu ppk niezadawalająca była zawartość wskaźnika hydrobiologicznego (chlorofil „a” pozaklasowy).

W II klasie czystości pozostawały w obu punktach pomiarowych: substancje organiczne łatwo i trudno utleniające oraz fosforany. Pozostałe wskaźniki spełniały warunki I klasy czystości.

W 2003 r. nastąpiła niewielka poprawa jakości wód rzeki w stosunku do 2002 r. w zakresie:

- stężenie azotu azoty nowego w ppk. Gnojno (z non do III klasy)
- stanu sanitarnego w ppk. Łubienica (z non do III klasy).

W obu przekrojach pozaklasowe stężenie posiadał chlorofil „a” wskaźnik hydrobiologiczny.

Według nowego kryterium wprowadzającego klasyfikację obejmującą pięć klas jakości wody, (rozporządzenie z 2004 r.) ogólna jakość wód rzeki w 2003 r. uznana została jako zadawalająca - III klasa, tj. spełnia wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2 (kategorie określone w odpowiednich przepisach) oraz o wartościach biologicznych wskaźników jakości wody wykazujących umiarkowany wpływ oddziaływań antropogenicznych. Na ogólną ocenę jakości wód miały wpływ wskaźniki: BZT5, azot Kjeldahla, chlorofil „a”, indeks saprobowości sestonu, miano coli (w III klasie). W IV klasie wystąpiły: ChZT-Mn i ChZT-Cr

Badania rzeki – Tabelki (9 stron)

- *RZEKA NIESTĘPÓWKA*

Przekroje pomiarowo-kontrolne zlokalizowano:

- na 11,5 km biegu rzeki w m. Rębkowo dla określenia jakości wód w górnym biegu ciek, przed Winnicą,
- na 0,6 km biegu rzeki w m. Radzice dla określenia wpływu Winnicy, Zbroszk i Goładkowa na stan czystości rzeki.

Badania rzeki wykonane zostały w ramach monitoringu regionalnego w 2001 roku. Wykazały, że w przekroju Rębkowo zlokalizowanym powyżej Winnicy płynęły wody III klasy czystości. Klasę ustalały wskaźniki fizykochemiczne (azot azotanowy) i stan sanitarny rzeki. W przekroju Radzice płynęły wody pozaklasowe, a o dyskwalifikacji decydowały: azot azotynowy (wskaźnik przekroczenia 2,2), fosforany (wskaźnik przekroczenia 7,9), fosfor ogólny (wskaźnik przekroczenia 6,8)

i miano coli typu fekalnego (wskaźnik przekroczenia 1,1). III klasa czystości w Rębkowie i pozaklasowa jakość wód Niestępówki w Radzicach utrzymują się od 1998 r.

- *RZEKA KLUSÓWKA*

Punkt pomiarowy zlokalizowany został na 0,5 km biegu rzeki w m. Dzierżenin na moście na trasie Serock - Pułtusk i umożliwia ocenę stanu czystości wód rzeki bezpośrednio przed ujściem do Narwi

Badania rzeki wykonane w ramach monitoringu regionalnego w 2000 roku na terenie powiatu pułtuskiego wykazały, że w przyujściowym przekroju Dzierżenin płynęły wody III klasy czystości. Klasę ustalał azot azotynowy z grupy zw. biogennych. Stan sanitarny rzeki odpowiadał II klasie, a w grupie saprobowości stwierdzono I klasę czystości .

Poprzednie badania rzeki w tym przekroju, wykonane przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska w Ciechanowie w 1991 roku wykazały, że Klusówka prowadziła wody pozaklasowe, a wskaźnikiem dyskwalifikującym był fosfor ogólny.

- *RZEKA PRUT*

Przekrój pomiarowy zlokalizowano na 0,3 km biegu rzeki w m. Okopy (gm. Zatory), aby określić jakość wód bezpośrednio przed ujściem do Narwi.

Badania rzeki wykonane w ramach monitoringu regionalnego w 2000 roku na terenie powiatu pułtuskiego wykazały, że w przyujściowym przekroju Okopy płynęły wody III klasy czystości. Klasę ustalał azot azotynowy z grupy zw. biogennych i stan sanitarny rzeki. W grupie saprobowości stwierdzono II klasę czystości wód powierzchniowych. Poprzednie badania rzeki w tym przekroju, wykonane przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska w Ciechanowie w 1991 roku wykazały, że rzeka Prut prowadziła wody pozaklasowe, a wskaźnikiem dyskwalifikującym był fosfor ogólny.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Tabela Nr 11.

Wykaz eksploatowanych w powiecie pułtuskim oczyszczalni ścieków (2003r.)

Lp.	Zarządzający	Powiat Gmina Miejscowość	Rodzaj oczyszczalni ścieków	Rodzaj oczyszczanych ścieków	Metoda oczyszczania ścieków	Projektowana przepustowość [m ³ /d]	Projektowana RLM	Współrzędne geograficzne oczyszczalni	Odbiornik ścieków Km zrzutu
1.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Pułtusk Miejska oczyszczalnia ścieków w Pułtusk	pułtuski Pułtusk Pułtusk	biologiczna z podwyższonym usuwaniami biogenów	komunalne	biologiczna wspomaganie oczyszczania: PIX	max 5 400,00 śr. dobowa „b. d.”	12 217	sz.: 52° 41' 30" dl.: 21° 05' 55"	Narew 62,00
2.	Urząd Gminy Winnica Gminna Oczyszczalnia ścieków w m. Winnica	pułtuski Winnica Winnica	biologiczna	komunalne, przemysłowe	biologiczna	max 836,00 śr. dobowa „b. d.”	„b. d.”	sz.: 52° 38' 45" dl.: 20° 57' 02"	Niestępówka / Narew 8,30 / 57,20
3.	Dom Pomocy Społecznej w Ołdakach	pułtuski Gzy Oldaki	biologiczna	komunalne	biologiczna	max 45,00 śr. dobowa „b. d.”	„b. d.”	sz.: 52° 43' 20" dl.: 20° 55' 00"	Przewodówka/Pelta/Narew 10,50/1,50/81,10
4.	Urząd Gminy Obryte Oczyszczalnia ścieków w m. Psary	pułtuski Obryte Psary	biologiczna	komunalne	biologiczna	max 45,00 śr. dobowa „b. d.”	„b. d.”	sz.: 52° 42' 45" dl.: 21° 11' 42"	rów mel. / Narew b.d./65,00
5.	Dom Pomocy Społecznej w m. Obryte	pułtuski Obryte Obryte	biologiczna	komunalne	biologiczna	max 120,00 śr. dobowa „b. d.”	„b. d.”	sz.: 52° 42' 50" dl.: 21° 14' 05"	Rów mel. / Narew b.d./65,00
7.	Osiedlowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Gładczynie	pułtuski Zatory Gładczyn	biologiczna	komunalne	biologiczna	max 86,00 śr. dobowa „b. d.”	„b. d.”	sz.: 52° 40' 10" dl.: 21° 10' 12"	Prut / Narew 1,50 / 50,90
6.	Urząd Gminy Zatory Gminna oczyszczalnia ścieków w m. Zatory	pułtuski Zatory Zatory	biologiczna	komunalne	biologiczna	max 100,00 śr. dobowa „b. d.”	723	sz.: 52° 36' 30" dl.: 21° 10' 18"	Prut / Narew 4,00 / 50,90

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

8.	Urząd Gminy Obryte Oczyszczalnia ścieków w Gródku Rządowym	pultuski Obryte Gródek Rządowy	biologiczna	komunalne	biologiczna	max 100,00 śr. dobowa „b. d.”	„b. d.”	„b. d.”	rów mel./Kanal Zamb./ Narew b.d / 6,30 / 82,10
----	---	--------------------------------------	-------------	-----------	-------------	--	---------	---------	---

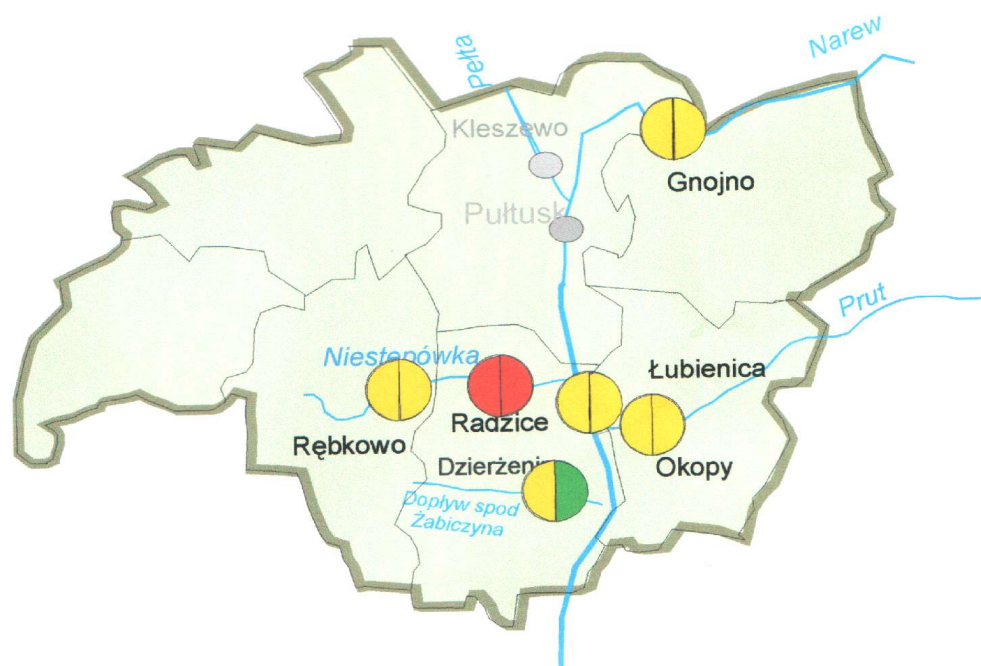
„b. d.” – brak danych

Mapka nr 4

**Klasy czystości rzek na terenie powiatu pułtuskiego
(wg ostatnich badań)**

Legenda

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Delegatura w Ciechanowie 2004 r.

Tabela Nr 12 Wyniki klasyfikacji jakości powierzchniowych wód płynących w ostatnich latach wg metody CUGW

Lp.	Przekrój pomiarowo-kontrolny	Klasa czystości			Wskaźnik decydujący o klasie non	Klasa czystości			Wskaźnik decydujący o klasie non	Klasa czystości			Wskaźnik decydujący o klasie non	Klasa czystości			Wskaźnik decydujący o klasie non
		Fizykochemiczna	Bakteriologiczna	Hydrologiczna		Fizykochemiczna	Bakteriologiczna	Hydrologiczna		Fizykochemiczna	Bakteriologiczna	Hydrologiczna		Fizykochemiczna	Bakteriologiczna	Hydrologiczna	
	Narew	2000				2001				2002				2003			
	Gnojno	III	III	non	chlorofil „a”	III	II	-	-	non	III	II	NO ₂	III	III	non	chlorofil „a”
	Łubienica	III	III	non	chlorofil „a”	II	III	-	-	II	non	III	miano coli	III	III	non	chlorofil „a”
	Niestępówka	1998				2000				2001				2003			
	Rębkowo	III	III	III	-	III	III	II	-	III	III	-	-	-	-	-	-
	Radzice	non	non	non	O ₂ , BZT ₅ , PO ₄ , P, NO ₂ , miano coli, indeks saprob.	non	non	III	O ₂ , BZT ₅ , PO ₄ , P, miano coli	non	non	-	NO ₂ , PO ₄ , P, miano coli	-	-	-	-
	Klusówka	1991				2000											
	Dzierżenin	non	II	III	P	III	II	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Pрут	1991				2000											
	Okopy	non	II	III	P	III	III	II	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2.4. Obszary szczególnie narażone na odpływ azotu ze źródeł rolniczych.

W związku z transpozycją prawa unijnego, w tym Dyrektywy Azotanowej (9/676/EEC), w kraju wyznaczono 21 obszarów, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych należy ograniczyć. Znalazło to umocowanie prawnie w drodze rozporządzeń dyrektorów poszczególnych Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej, opublikowanych w Dziennikach Urzędowych województw. Na terenie województwa mazowieckiego wyznaczono 2 takie obszary, w tym górną część zlewni rzeki Sony, obejmującą częściowo swym zasięgiem 2 gminy powiatu pułtuskiego: Gzy i Świercze (mapka nr 4).

Tabela Nr 13.

Wykaz obrębów geodezyjnych objętych granicami obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenie zw. azotu ze źródeł rolniczych w zlewni rzeki SONY

Lp.	GMINA	WYKAZ OBRĘBÓW GEODEZYJNYCH
1.	Świercze	<p><i>Obręby geodezyjne objęte w całości granicami obszarów szczególnie narażonych:</i></p> <p><u>Sulkowo, Kościeszce, Kowalewice Włociańskie</u></p> <p><i>Obręby geodezyjne objęte częściowo granicami obszarów szczególnie narażonych:</i></p> <p><u>Gaj, Godacze, Świercze Siółki, Ostrzeniewo, Prusinowice, Dziarno, Strzegocin</u></p>
2.	Gzy	<p><i>Obręby geodezyjne objęte w całości granicami obszarów szczególnie narażonych:</i></p> <p><u>Ostaszewo Wielkie, Ostaszewo Pańki, Ostaszewo Folwark, Ostaszewo Włuski, Gotardy, Słończewo</u></p> <p><i>Obręby geodezyjne objęte częściowo granicami obszarów szczególnie narażonych:</i></p> <p><u>Szyszki, Begno</u></p>

Podstawa do wyznaczenia tych obszarów były wyniki regionalnego monitoringu powierzchniowych wód płynących prowadzonego przez WIOŚ w Warszawie

Delegaturę w Ciechanowie na rzece Sonie. Wykazywały one koncentrację azotanów w wodach powierzchniowych w granicach 54,9 – 75,8 mg NO₃/l, przy ich najwyższym dopuszczalnym poziomie 50 mg NO₃/l, co było równoznaczne z przekroczeniem rzędu odpowiednio: 9,8 – 51,6%.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne art. 47, ust. 7 dla każdego obszaru narażonego, w ciągu 2 lat od jego wyznaczenia, dyrektorzy Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej opracują program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. Ww. program musi być opracowany zgodnie z rozporządzeniem MŚ z 23.2.2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie w dniu 20 lutego 2004 r. rozporządzeniem Nr 1/2004 określił taki Program, obejmujący obszar hydrograficzny zlewni rzeki Sony, o łącznej powierzchni 406,64 km².

W ramach realizacji Programu, identyfikacji i ograniczeniom poddane zostaną gospodarstwa:

- ∅ o produkcji zwierzęcej na poziomie 10 i więcej DJP (dużych jednostek przeliczeniowych),
- ∅ prowadzące produkcję roślinną z użyciem systemów melioracji rolnych,
- ∅ inne gospodarstwa położone w zlewniach wód narażonych na zanieczyszczenie, które ewidentnie naruszają przepisy ochrony środowiska
i np. wywołują bezpośredni odpływ gnojówki, gnojowicy do rzek lub rowów melioracyjnych.

W celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych Program zakłada:

- edukację rolników prowadzących gospodarstwa rolne na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie,
- identyfikację gospodarstw stwarzających największe zagrożenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych związkami azotu,
- środki zaradcze i zadania w zakresie dobrych praktyk rolniczych do obowiązkowego stosowania w ww. gospodarstwach,
- monitoring skuteczności programu obejmujący monitoring wód oraz monitorowanie pozostałych elementów programu działań.

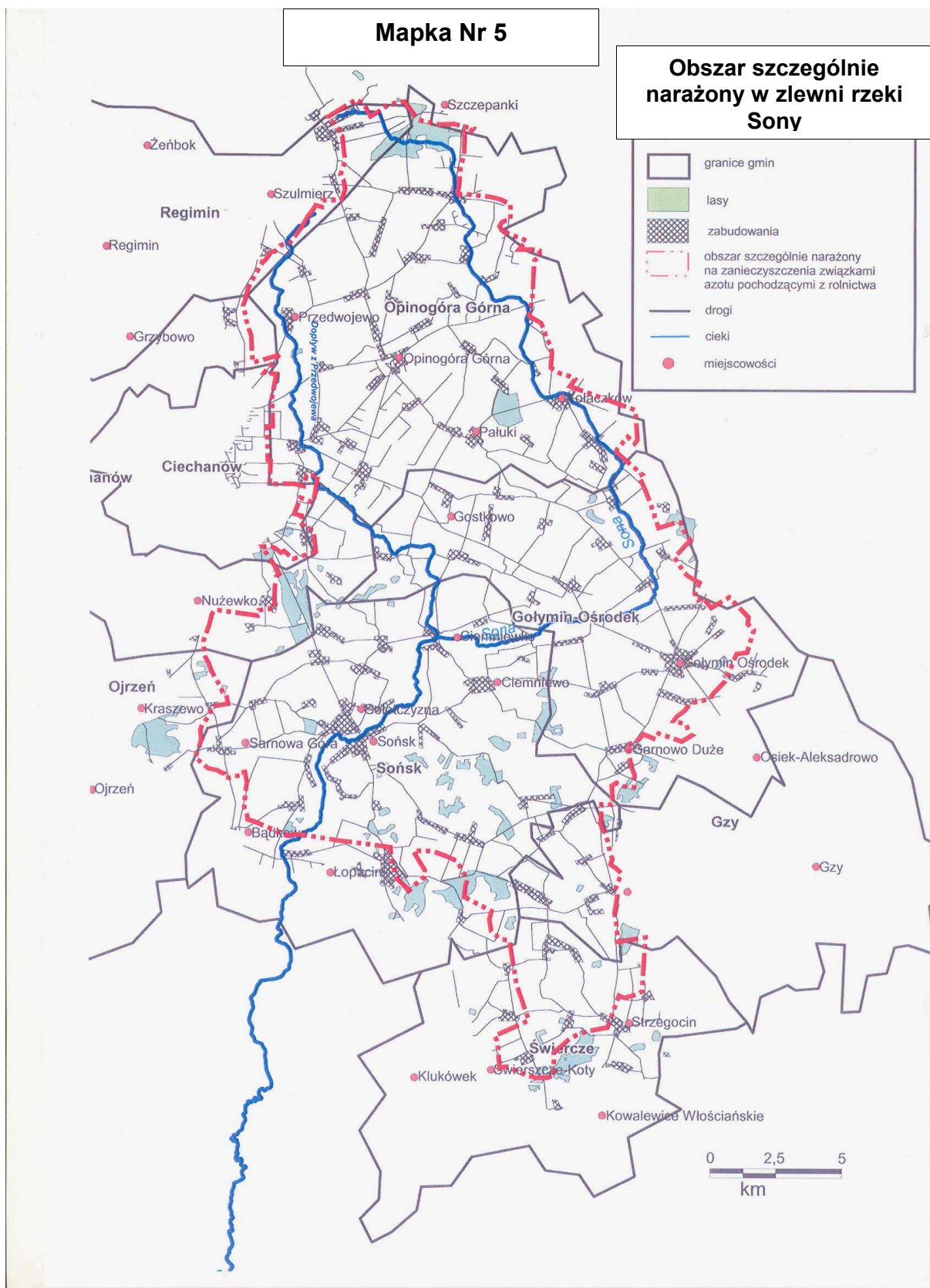
Obowiązki gmin uczestniczących w Programie, obejmują m.in.:

- ❖ edukację rolników:
rozpowszechnienie wśród rolników i mieszkańców w ciągu 3 miesięcy od daty ogłoszenia rozporządzenia: broszurek i ulotek, przygotowanych przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, dotyczących wdrażania dobrych praktyk rolniczych;
- ❖ szkolenia informacyjne dla sołtysów oraz przedstawicieli organizacji rolniczych działających na terenie gmin - w terminie 3 miesięcy od daty ogłoszenia Programu;
- ❖ identyfikację gospodarstw (w postaci gminnego rejestru) stwarzających największe zagrożenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych związkami azotu, na podstawie ankietyzacji, analizy danych oraz wizytacji;
- ❖ określenie lokalizacji i terminów szkoleń obowiązkowych rolników objętych rejestrem, powiadomienie: Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie Odział Poświętne, Stacja Chemiczno – Rolnicza w Wesolej, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Mazowiecka Izba Rolnicza, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie o ustanowieniu rejestrów w celu uruchomienia działań monitoringowych i pomocy dla rolników;
- ❖ opracowanie planu 4-letnich szkoleń specjalistycznych, obsługę merytoryczną, których zapewni Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie Odział Poświętne – w terminie 1 miesiąca od zakończenia identyfikacji gospodarstw;

Kontrolę skuteczności wprowadzania programu prowadzić będą:

- Ø pracownicy Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie w zakresie zadań wykonywanych przez gminę,
- Ø Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie Delegatura w Ciechanowie w zakresie przestrzegania dobrych praktyk rolniczych w gospodarstwach.

3. Gospodarka odpadami w powiecie pułtuskim.

Gospodarka odpadami komunalnymi w powiecie podobnie jak w skali kraju, sprowadza się wyłącznie do ich gromadzenia na składowiskach, na które trafia również część gospodarczo nie wykorzystanych odpadów przemysłowych.

Aby stworzyć prawidłowy system gospodarki odpadami, należy wszystkie składowiska nie spełniające wymogów ochrony środowiska zrehabilitować do roku 2006.

Zgodnie z decyzjami Starosty Pułtuskiego zostało zamknięte w 2003 roku składowisko w miejscowości Pokrzywnica, gm. Pokrzywnica oraz wylewisko nieczystości płynnych w miejscowości Klukówek, gmina Świercze. W 2004 r. został wyznaczony termin 31.12.2004 r. zamknięcia składowisk w Grochach-Serwatkach, gm. Gzy, Gnatach-Szczerbakach, gm. Winnica, Obrytym, gm. Obryte jako obiekty nie spełniające wymogów ochrony środowiska oraz określony kierunek ich rekultywacji. Wszystkie zamykane obiekty będą rekultywowane w kierunku leśnym.

3.1. Główne problemy gospodarki odpadami w powiecie pułtuskim.

Na terenie powiatu pułtuskiego wiele problemów w zakresie gospodarki odpadami wymaga pilnego rozwiązania.

- Ø W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:
- Brak jest dokładnych danych dotyczących ilości wytwarzanych odpadów komunalnych i sposobów gospodarowania nimi. Dominuje unieszkodliwianie odpadów komunalnych poprzez ich składowanie w większości na gminnych składowiskach odpadów nie posiadających podstawowych zabezpieczeń środowiska i w żadnej mierze nie spełniających obecnie wymaganych warunków określonych przepisami prawa. Znaczna część odpadów komunalnych jest wywożona w sposób niekontrolowany do lasów, zagłębień terenów oraz w inne miejsca do tego celu nie przeznaczone. Powoduje to tworzenie licznych „dzikich wysypisk”, które obniżają walory krajobrazowe oraz zanieczyszczają środowisko. Ponadto odpady są często palone w kotłowniach lokalnych, na powierzchni ziemi zanieczyszczając powietrze oraz wywołując dyskomfort zapachowy.

- Podstawowym systemem zbierania odpadów komunalnych jest system mieszany. Tylko w minimalnym stopniu (bardziej edukacyjnym jak gospodarczym) prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów, która w znacznym stopniu mogłaby ograniczyć masę odpadów deponowanych na składowiskach.
- Należy stworzyć taki system, aby do 2010 r. maksymalnie kierować na składowiska 75% odpadów biodegradowalnych.
- Niemal wszystkie gminne funkcjonujące składowiska odpadów komunalnych nie posiadają żadnego zabezpieczenia, które chroniłoby środowisko przed ich negatywnym wpływem. Stan techniczny obiektów nie spełnia wymagań stawianych tego typu instalacjom. Nie wszystkie mają uregulowany stan formalno-prawny. Na większości składowisk prowadzi się tylko składowanie nie segregowanych odpadów komunalnych.
- Ze względu na słabo rozwinięty system selektywnej zbiórki odpadów na składowiska trafiają niebezpieczne odpady komunalne typu baterie, zużyte leki , opakowania po środkach ochrony roślin, nawozach i inne toksyczne środki.
- Koszty systemu gospodarki odpadami komunalnymi nie obejmują rzeczywistych wydatków gmin.
- Obecny system gospodarki odpadami komunalnymi nie spełnia wymogów krajowego planu gospodarki odpadami, a więc nie uwzględnia:
  - zapobiegania i minimalizacji ilości wytwarzania odpadów,
  - recyklingu,
  - eksploatacji bezpiecznych składowisk.
- ∅ Brak jest kompleksowego systemu zbierania padliny, która często jest bezpośrednio zakopywana w ziemi, co może być przyczyną skażenia gleby i wód podziemnych. Brak jest również instalacji do unieszkodliwiania odpadów tego typu, co znacznie podnosi koszty unieszkodliwiania. Należy więc stworzyć kompleksowy system gospodarowania padliną.
- ∅ Obecnie na terenie powiatu funkcjonują dwa zakłady posiadające stosowne zezwolenia zajmujące się zbieraniem wyeksploatowanych pojazdów. Pomimo tego część wraków samochodowych trafia do zakładów, które nie posiadają wymaganych prawem decyzji oraz nie są przystosowane do tego typu działalności.

- Ø Brak jest systemu zbierania i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, a w szczególności przeterminowanych leków, opakowań po środkach ochrony roślin, odpadów zawierających azbest, wielkogabarytowych. Należy stworzyć taki system, aby do 2006 roku wydzielić ze strumienia odpadów 15% odpadów niebezpiecznych, a do 2010 roku 50%.
- Ø Prowadzący działalność gospodarczą winni w pełni respektować przepisy prawa dotyczące gospodarowania wytwarzanymi przez siebie odpadami (zwiększyć odzysk, prowadzić dokładne ewidencje ilościowe i jakościowe).
- Ø Prowadzący działalność w zakresie zbierania i transportu odpadów z terenu powiatu pułtuskiego winni każdego roku składać informację Staroście dotyczące gospodarowania odpadami w zakresie posiadanego zezwolenia.
- Ø Usprawnić gospodarkę odpadami ze wszystkich gminnych oczyszczalni ścieków.
- Ø Usprawnić gospodarkę odpadami opakowaniowymi.

Samorządy powiatu i gminy podjęły decyzję w zakresie rozwiązania problemu gospodarki odpadami dla swojego terenu w następujący sposób.

Na bazie obecnie eksploatowanego składowiska odpadów w Płocochowie planowana jest budowa międzygminnego składowiska odpadów spełniającego wymogi w zakresie ochrony środowiska. Decyzją Nr 491/03 z 10 września 2003 r. Starosta Pułtuski zatwierdził projekt budowlany i wydał pozwolenie dla Gminy Pułtusk na rozbudowę istniejącego składowiska odpadów komunalnych na działce o nr ewidencyjnym 12/2 we wsi Płocochowo, gm. Pułtusk. Na działce o powierzchni około 6,0 ha przewiduje się budowę:

- budynku administracyjno-socjalnego,
- hali technologiczno-magazynowej,
- brodzika dezynfekcyjnego,
- wagi samochodowej,
- myjki płytowej,
- boksów i składów na wybrane rodzaje odpadów,
- kwatery deponowania odpadów,
- zbiornika odcieków,
- dróg wjazdowej i dojazdowej, placu manewrowego.

Projekt zakłada, że w kwaterze o powierzchni 1,12 ha będzie można zdeponować około 110.000 m³ odpadów i przy planowanym sposobie gospodarki odpadami pojemność zaprojektowanego składowiska wystarczy na 7 lat eksploatacji.

Większość gmin powiatu pułtuskiego przystąpiła w 2003 r. do związku międzygminnego pn. „Związek Gmin Ziemi Pułtuskiej” z wyjątkiem gminy Obryte i Zatory. Gminy podjęły stosowne uchwały przyjmując statut związku, którego podstawowym celem jest:

1. integracja gmin związanych z rejonem na rzecz ochrony środowiska, rozwoju ekologicznego i edukacji ekologicznej społeczeństwa,
2. wspomaganie realizacji zadań własnych gmin w zakresie ochrony środowiska i gospodarki komunalnej, poprzez wprowadzenie wspólnej działalności dotyczącej budowy obiektów służących składowaniu i utylizacji odpadów komunalnych oraz organizacji systemu selektywnej zbiórki odpadów.

Związek Gmin Ziemi Pułtuskiej będzie realizował zadania gmin przekraczające ich możliwości organizacyjne i finansowe w zakresie:

1. wdrażania i koordynowania programów rozwoju ekologicznego rejonu działania Związku,
2. ochrony środowiska, w tym:
  - Ø ochrony ziemi przed odpadami komunalnymi i przemysłowymi,
  - Ø ochrony powietrza atmosferycznego, wód i lasów,
  - Ø edukacji ekologicznej,
  - Ø budowy obiektów służących składowaniu i utylizacji odpadów komunalnych oraz wykorzystaniu surowców wtórnych,
  - Ø organizację systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie działania Związku.

W chwili obecnej prowadzone są prace w sprawie wdrożenia projektu „Zintegrowanego Systemu Gospodarki Odpadami w gminach powiatu ciechanowskiego, makowskiego, przasnyskiego i pułtuskiego województwie mazowieckim”.

Powyższa inwestycja planowana jest do realizacji w latach 2007-2009.

Szczegółowe rozwiązania gospodarki odpadami na terenie powiatu zawiera – Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Pułtuskiego na lata 2004-2011 opracowany w grudniu 2003 roku i przyjęty do realizacji przez Zarząd Powiatu Pułtuskiego.

4. Uwarunkowania rozwoju powiatu pułtuskiego.

Mocne strony

Sfera rozwoju społecznego

- ∅ Dobry dostęp mieszkańców do usług z zakresu podstawowej opieki medycznej
- ∅ Duży potencjał ludzki, łatwość w pozyskiwaniu zasobów ludzkich
- ∅ Sukcesywne zmiany profili nauczania
- ∅ Rozwinięta sieć szkół podstawowych, gimnazjów, odpowiednia ilość szkół ponadgimnazjalnych
- ∅ Cykliczne imprezy kulturowe o charakterze gminnym, powiatowym oraz ponadregionalnym
- ∅ Posiadanie obiektów na cele opieki zdrowotnej
- ∅ Dobra baza lokalowa w zakresie opieki społecznej, o odpowiednim standardzie

Sfera rozwoju turystyki i rekreacji

- ∅ Mało zdegradowane środowisko przyrodnicze
- ∅ Wysokie walory rekreacyjno – turystyczne oparte o dużą ilość lasów i terenów wodnych
- ∅ Korzystne warunki podniesienia lesistości głównie na glebach o niskich klasach, przylegających do kompleksów leśnych
- ∅ Znaczne ilości zwierzyny łownej
- ∅ Przyjazne środowisko dla rozwoju turystyki, wypoczynku i rekreacji
- ∅ Sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki
- ∅ Bogate zasoby dziedzictwa kulturowego.

Sfera rozwoju gospodarczego

- ∅ Duże rezerwy terenów pod przemysł i budownictwo

- ∅ Niskie ceny nieruchomości
- ∅ Dobre warunki do lokalizacji zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego, wynikające z dużej hodowli drobiu, trzody chlewnej, bydła
- ∅ Posiadanie złóż surowców mineralnych: piasków, żwiru.

Sfera rozwoju rolnictwa i terenów wiejskich

- ∅ Duży potencjał rozwoju rolnictwa
- ∅ Predyspozycje do produkcji zdrowej żywności
- ∅ Bliskość zakładu przetwórstwa mleka (Bacha Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Winnicy)
- ∅ Dostępność do dużego rynku zbytu (bliskość Warszawy).

Sfera rozwoju infrastruktury technicznej

- ∅ Korzystny wpływ drogi krajowej E 61 łączącej północną – wschodnią część kraju z centrum
- ∅ Korzystna sieć dróg wojewódzkich, powiatowych, gminnych – dogodne połączenie we wszystkich kierunkach
- ∅ Sukcesywna modernizacja dróg powiatowych i gminnych w ramach możliwości finansowych budżetów
- ∅ Postępujący rozwój infrastruktury technicznej
- ∅ Duże tempo rozwoju systemu zaopatrzenia wsi w wodę
- ∅ Wzrost rozwoju telefonii przewodowej i bezprzewodowej
- ∅ Funkcjonowanie oczyszczalni ścieków
- ∅ Wzrost rozbudowy sieci gazowej
- ∅ Kontynuacja budowy szpitala.

Słabe strony

Sfera rozwoju społecznego

- ∅ Niskie nakłady na służbę zdrowia
- ∅ Niedostateczny stan wyposażenia służby zdrowia w specjalistyczny sprzęt
- ∅ Niski wskaźnik miejsc w domach pomocy społecznej
- ∅ Brak wystarczającej opieki profilaktycznej w szkołach
- ∅ Wysoki poziom bezrobocia i jego dalszy wzrost

- Ø Migracja ludzi wykształconych i przedsiębiorczych
- Ø Wysokie bezrobocie na terenach wiejskich
- Ø Mało chłonny rynek wewnętrzny
- Ø Duże bezrobocie ludzi młodych
- Ø Duże tempo wzrostu bezrobocia osób z wyższym wykształceniem
- Ø Zjawisko bezrobocia długoterminowego, mała liczba ofert pracy
- Ø Niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy
- Ø Brak współpracy i niedostateczna ilość organizacji (pracodawców, przedsiębiorców i producentów)
- Ø Niskie nakłady finansowe na oświatę
- Ø Zły stan bazy materialnej szkolnictwa podstawowego i ponadgimnazjalnego
- Ø Brak sprzętu rekreacyjno – sportowego
- Ø Słabe wyposażenie szkół w obiekty sportowe
- Ø Brak środków na dofinansowanie instytucji kultury
- Ø Upadek kultury na terenach wiejskich
- Ø Zubożenie społeczeństwa i niskie nakłady na pomoc społeczną.

Sfera rozwoju turystyki i rekreacji

- Ø Brak dostatecznie rozwiniętej bazy turystycznej (mała liczba obiektów noclegowych)
- Ø Mała ilość obiektów rekreacyjno – sportowych
- Ø Niewystarczający rozwój infrastruktury
- Ø Brak systemu informacji i promocji
- Ø Brak systemu zachęt aktywizujących rozwój turystyki i agroturystyki
- Ø Niedostateczny poziom nakładów na inwestycje w sektorze turystycznym (pola namiotowe, punkty widokowe, itp.)
- Ø Brak środków finansowych na renowację zabytków kultury
- Ø Narastające zaniedbanie zabytków kultury, obiektów i obszarów prawnie chronionych.

Sfera rozwoju gospodarczego

- ∅ Upadek dużych podmiotów gospodarczych i brak nowych
- ∅ Brak podmiotów gospodarczych na terenach wiejskich
- ∅ Brak dostatecznej ilości środków własnych mieszkańców pozwalających na rozpoczęcie działalności gospodarczej
- ∅ Brak instrumentów wspierających małą i średnią przedsiębiorczość
- ∅ Brak elementów przyciągających zainteresowanie inwestorów zewnętrznych,
w tym uzbrojonych terenów inwestycyjnych
- ∅ Brak czynników kreujących nowe miejsca pracy.

Sfera rozwoju rolnictwa i terenów wiejskich

- ∅ Przewaga gospodarstw rolnych o powierzchni poniżej 10 ha
- ∅ Zubożenie gospodarstw rolnych
- ∅ Mała konkurencyjność i niski eksport, produkcji roślinnej i zwierzęcej na rynki zagraniczne
- ∅ Niska opłacalność produkcji specjalistycznej i ekologicznej
- ∅ Brak zorganizowanego zbytu płodów rolnych
- ∅ Niski stopień zorganizowania rolników (np. grupy producenckie, zrzeszenia)
- ∅ Słabe wyposażenie w sprzęt rolniczy
- ∅ Mało rozwinięta sfera usług na terenach wiejskich
- ∅ Przerost zatrudnienia w rolnictwie
- ∅ Niski kwalifikacje rolników
- ∅ Zaniedbania w rozwoju infrastruktury wiejskiej
- ∅ Brak podmiotów gospodarczych na terenach wiejskich
- ∅ Brak promocji terenów wiejskich.

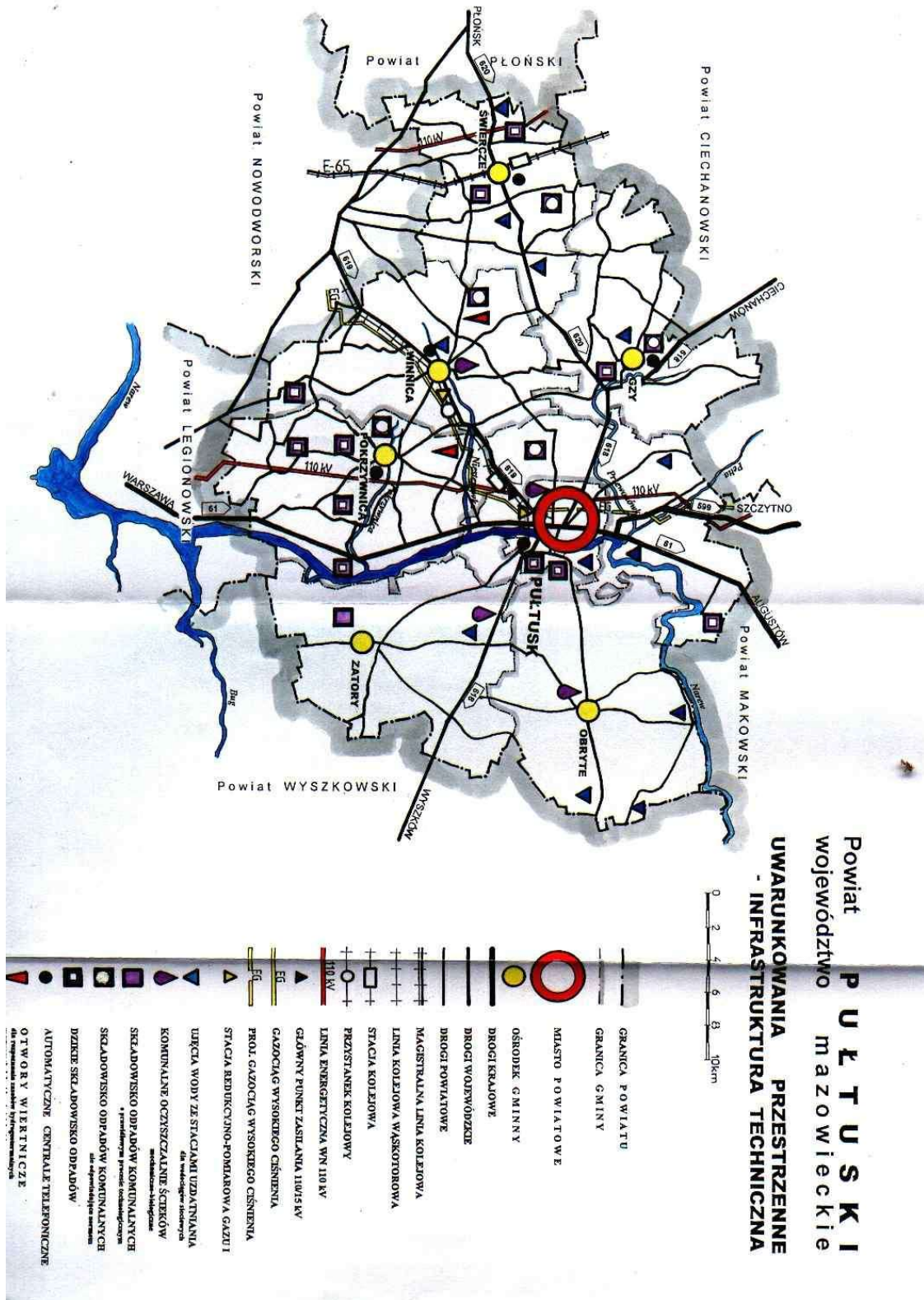
Sfera rozwoju infrastruktury technicznej

- ∅ Zły stan techniczny i mała przepustowość drogi krajowej E 61
- ∅ Zły stan techniczny i mała przepustowość drogi wojewódzkiej Nr 618 (odc. Poniaty Wielkie – Pułtusk)
- ∅ Brak obwodnicy w mieście Pułtusk
- ∅ Zły stan techniczny dróg lokalnych

- Ø Niedostosowanie dróg do wymaganych parametrów technicznych
- Ø Niedostateczne zaopatrzenie w gaz sieciowy
- Ø Brak produkcji energii elektrycznej z odnawialnym zasobem przyrody, tj. wiatru, wody i biomasy
- Ø Małe wykorzystanie paliw ekologicznych do ogrzewania pomieszczeń, tj. gazy, energii elektrycznej, olejów opałowych
- Ø Słabe wyposażenie w sieć kanalizacyjną
- Ø Niskie nakłady na infrastrukturę techniczną
- Ø Niepełne wykorzystanie mocy przerobowej oczyszczalni ścieków
- Ø Brak składowisk odpadów
- Ø Brak segregacji odpadów
- Ø Brak wiejskich punktów gromadzenia i segregacji odpadów stałych
- Ø Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych
- Ø Gromadzenie nieczystości płynnych w nieszczelnych zbiornikach
- Ø Brak urządzeń retencjonujących wodę
- Ø Niski stopień gospodarczego wykorzystania odpadów stałych
- Ø Słaba niedostateczna infrastruktura dla rozwoju budownictwa infrastruktura nie sprzyjająca rozwojowi i budownictwa mieszkaniowego
- Ø Mała liczba mieszkań komunalnych dostępnych dla uboższych grup ludności
- Ø Zahamowanie tempa wzrostu budownictwa mieszkaniowego, spowodowane spadkiem zamożności mieszkańców
- Ø Niski stopień telefonizacji terenów wiejskich
- Ø Duża skala potrzeb remontowych, szczególnie w zakresie gospodarki komunalnej
- Ø Niedobór środków na finansowanie budowy, remonty dróg i pozostałą infrastrukturę
- Ø Brak dużych terenów uzbrojonych pod działalność gospodarczą (inwestycje)
- Ø Niedostateczna ilość miejsc parkingowych w mieście
- Ø Brak środków na finansowanie inwestycji budowy szpitala
- Ø Brak krytej pływalni.

V. PRIORYTETY EKOLOGICZNE

1. Kryteria wyboru priorytetów

Priorytety ekologiczne w perspektywie lat 2004 - 2007 rozpatrywano z dwóch punktów widzenia. Pierwszy punkt – to priorytetowe komponenty (lub uciążliwości) środowiska, a drugi punkt widzenia to priorytetowe przedsięwzięcia zmierzające do poprawy aktualnego stanu środowiska. Wśród najważniejszych kryteriów, branych pod uwagę przy podejmowaniu priorytetów na terenie powiatu należy wymienić:

- priorytetowe przedsięwzięcia w skali województwa,
- wymogi wynikające z ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach, Prawo wodne oraz innych ustaw komplementarnych,
- zgodność przedsięwzięcia z zapisami „Strategii rozwoju Powiatu Pułtuskiego”, „Planu gospodarki odpadami dla Powiatu Pułtuskiego” oraz „Planu rozwoju lokalnego Powiatu Pułtuskiego”,
- możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
- ponad lokalny wymiar przedsięwzięcia i bieżące zaawansowanie inwestycji.

2. Priorytety ekologiczne.

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria w latach 2004 – 2007 przyjęto na terenie powiatu do realizacji następujące priorytety:

1. w zakresie poprawy jakości środowiska :
  - a. racjonalna gospodarka odpadami poprzez:
    - objęcie wszystkich mieszkańców miasta i 95% mieszkańców terenów wiejskich zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych,
    - rozwój i podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów w celu osiągnięcia limitów odzysku i recyklingu zgodnie z Powiatowym Planem Gospodarki Odpadami,
    - rekultywacja zamkniętych składowisk oraz likwidacja na bieżąco nielegalnych składowisk,
    - oddaniem do użytku nowej kwatery między gminnego składowiska odpadów komunalnych w Płocochowie,

- b. poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez wdrażanie racjonalnej gospodarki ściekowej:
  - modernizacja istniejących oczyszczalni ściekowe oraz budowa nowych oczyszczalni wraz z kanalizacją w miejscowościach o zwartej zabudowie,
  - budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.
- c. poprawa jakości powietrza oraz ochrona przed hałasem:
  - modernizacja istniejących instalacji energetycznych i ciepłowniczych,
  - modernizacja infrastruktury transportowej – remonty istniejących dróg oraz budowa obwodnicy Pułtuska.
- d. ochrona przeciwpowodziowa i przeciwpożarowa
  - przebudowa wałów przeciwpowodziowych w Pułtusku,
  - realizacja zadań zawartych w Programie Ratowniczym Powiatu Pułtuskiego,
  - realizacja zadań zawartych w Planie Operacyjnym Ochrony przed Powodzią Powiatu Pułtuskiego.
- 2. w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:
  - efektywna ochrona istniejących zasobów przyrody w tym systematyczne wdrażanie systemu NATURA 2000,
  - racjonalna eksploatacja ekosystemów leśnych,
  - ochrona gleb użytkowanych rolniczo,
  - rozwój gospodarstw ekologicznych.
- 3. w zakresie zadań systemowych
  - zarządzanie środowiskiem (rozpowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego w szkołach, zakładach pracy oraz doskonalenie do zarządzania środowiskiem na szczeblu powiatowym i gminnym,
  - rozwój edukacji ekologicznej szczególnie wśród młodzieży i społeczeństwa powiatu.

VI. HARMONOGRAM WDRAŻANIA PROGRAMU

Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska Powiatu Pułtuskiego przedstawia tabela nr 14.

Tabela nr 14. Harmonogram wdrażania „Programu ochrony środowiska powiatu pułtuskiego”

Lp.	Zadania Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1.	Program ochrony środowiska powiatu pułtuskiego								
	Cele do 2011 roku i kierunki działań	+	+	+	+	+	+	+	+
	Priorytety ekologiczne	+	+	+	+				
2.	Monitoring								
2.1.	Monitoring stanu środowiska	+	+	+	+	+	+	+	+
2.2.	Monitoring polityki środowiskowej								
	Mierniki efektywności Programu					+			
	Ocena realizacji listy przedsięwzięć			+		+		+	
	Raporty z realizacji Programu			+		+		+	
	Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska					+			

HAROMONGRAM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W POWIECIE PUŁTUSKIM W LATACH 2004 - 2011

Tabela Nr 15 Jakość wód i stosunki wodne

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
1.	Modernizacja oczyszczalni w DPS Obryte	+	+	-	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	623168
2.	Budowa oczyszczalni ścieków dla miejscowości: Przewodowo Majorat, Przewodowo, Przewodowo Parcele, Sisice, Kozłówka, Pękowo	-	-	-	+	+	+	-	-	Gmina Gzy	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	1 400 000
3.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (200) oraz szczelnych osadników gnilnych (szamb) (50)	-	-	-	+	+	+	-	-	Gmina Gzy	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	500 000
4.	Budowa wodociągu we wsi Tocznabiel	+	-	-	-	-	-	-	-	Gmina Obryte	Poprawa jakości wody pitnej	333 000
5.	Rekultywacja wysypiska odpadów w miejscowości Obryte	+	-	-	-	-	-	-	-	Gmina Obryte	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	50 000
6.	Budowa oczyszczalni ścieków w sieci kanalizacji w miejscowości Zambski Kościelne	+	+	-	-	-	-	-	-	Gmina Obryte	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	7 080 000
7.	Budowa oczyszczalni ścieków w Pokrzywnicy i sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Pokrzywnica, Piskornia, Budy Obrębskie, Obręb	-	-	-	+	+	+	+	-	Gmina Pokrzywnica	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	3 360 000
8.	Budowa oczyszczalni ścieków w Pobytkowie Małym i sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Pobytkowo Małe, Pobytkowo Duże	-	-	-	-	-	+	+	-	Gmina Pokrzywnica	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	1 300 000
9.	Budowa wodociągu w miejscowościach: Pobytkowo Małe, Murowanka, Pobytkowo Duże, Budy Pobytkowskie, Wólka Zalewska	-	-	+	+	-	-	-	-	Gmina Pokrzywnica	Poprawa jakości wody pitnej	1 940 000
10.	Budowa wodociągu we wsiach Kleszewo - Olszak	+	-	-	-	-	-	-	-	Urząd Miejski w Pułtusku	Poprawa jakości wody pitnej	1 057 389,8
11.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na osiedlu Nowaka	+	-	-	-	-	-	-	-	Urząd Miejski w Pułtusku	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	895 551,6

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
12.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na ulicach: Al. Polonii, Staszica, Kotlarskiej, Świętojańskiej	+	-	-	-	-	-	-	-	Urząd Miejski w Pułtusk	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	572 547,7
13.	Budowa kanalizacji sanitarnej na Popławach (do szpitala)	+	+	-	-	-	-	-	-	Urząd Miejski w Pułtusk	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	2 872 513,0
14.	Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Brzoskwiniowa	+	-	-	-	-	-	-	-	Urząd Miejski w Pułtusk	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	53 000,0
15.	Rozbudowa składowiska odpadów stałych w Płocochowie	+	-	-	-	-	-	-	-	Urząd Miejski w Pułtusk Gminy: Świercze, Winnica, Zatory	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	2 866 728,6
16.	Rekultywacja składowiska odpadów ul. Białowiejska									Urząd Miejski w Pułtusk	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	50 000
17.	Rozwijanie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami „Recykling”	+	+	+	-	-	-	-	-	Urząd Miejski w Pułtusk	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	1 400 000
18.	Budowa gminnej oczyszczalni ścieków	-	-	+	+	-	-	-	-	Gmina Świercze	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	2 500 000
19.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Świercze, Klukowo, Prusinowice	-	-	-	-	+	+	+	+	Gmina Świercze	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	4 000 000
20.	Budowa gminnej oczyszczalni w m. Strzegocin	-	-	-	-	+	+	-	-	Gmina Świercze	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	1 500 000
21.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Strzegocin	-	-	-	-	-	-	+	+	Gmina Świercze	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	3 000 000
22.	Budowa małych oczyszczalni w terenie rozproszonej zabudowy	-	-	-	-	-	+	+	+	Gmina Świercze	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	2 000 000
23.	Budowa zbiorników retencyjnych i przepompowni	+	-	-	-	-	-	-	-	Gmina Winnica	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	1 500 000
24.	Budowa zbiornika wyrównawczego na oczyszczalnię ścieków	+	+	-	-	-	-	-	-	Gmina Winnica	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	3 000 000
25.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Domosław – Goładkowo – Bulkowo	+	-	-	-	-	-	-	-	Gmina Winnica	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	1 500 000

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
26.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	-	+	-	-	-	-	-	-	Gmina Winnica	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	300 000
27.	Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków i kanalizacyjnej sanitarnej w m. Zatory	-	-	-	+	+	+	+	-	Gmina Zatory	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	bd
28.	Budowa gminnej oczyszczalni ścieków i kanalizacyjnej sanitarnej w m. Pniewo	-	+	+	+	-	-	-	-	Gmina Zatory	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	bd
29.	Budowa małych oczyszczalni w terenie rozproszonej zabudowy	-	-	-	+	+	+	+	-	Gmina Zatory	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	bd
30.	Likwidacja nielegalnego wprowadzania ścieków bytowych do wód lub do ziemi	+	+	+	+	-	-	-	-	Gminy	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	bd
31.	Doskonalenie funkcjonowania systemu ostrzegania ludzi przed powodzią	+	+	+	+	+	+	+	+	Gminy	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe	bd
32.	Przebudowa wałów przeciwpowodziowych w Pułtusk	-	+	+	+	-	-	-	-	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie Oddział w Ciechanowie	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe	bd
33.	Wprowadzanie zapisów w planach zagosp. przestrz. chroniących obszary szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenie wód przed zainwestowaniem i rygorystyczne przestrzeganie tych zapisów	+	+	-	-	-	-	-	-	Gminy	Poprawa stanu środowiska	bd
34.	Budowa płyt gnojowych	+	+	+	+	+	+	+	+	Rolnicy Gminy Fundusze celowe	Zmniejszenie emisji i zanieczyszczenia gleb, wód podziemnych	bd
35.	Budowa zbiorników na gnojówkę	+	+	+	+	+	+	+	+	Gminy Rolnicy Fundusze celowe	Zmniejszenie emisji i zanieczyszczenia gleb, wód podziemnych	bd

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Tabela Nr 16 Powietrze atmosferyczne i hałas

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
1.	Wymiana instalacji centralnego ogrzewania w budynku ZSZ im. T. Ruszkowskiego	-	-	-	+	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Poprawa stanu jakości powietrza	200 000
2.	Wymiana instalacji centralnego ogrzewania w budynku bursy przy ulicy 3-go. Maja	-	-	-	-	+	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Poprawa stanu jakości powietrza	100 000
3.	Wymiana instalacji centralnego ogrzewania w budynku internatu w Gołdówce	-	-	-	-	-	+	-	-	Starostwo Powiatowe	Poprawa stanu jakości powietrza	50 000
4.	Opracowanie koncepcji programowej gazyfikacji gminy	-	-	-	+	-	-	-	-	Zarządca gazociągu	Poprawa stanu jakości powietrza	bd
5.	Budowa obwodnicy Pułtuska	-	-	-	-	-	+	+	+	Zarządca drogi	Zmniejszenie emisji hałasu oraz emisji gazów i pyłów do powietrza w obrębie zabudowy mieszkaniowej	bd
6.	Założenie zieleni izolacyjnej na granicy terenów chronionych zagrożonych hałasem komunikacyjnym	-	-	-	+	+	+	-	-	Zarządca drogi	Zmniejszenie emisji hałasu oraz emisji gazów i pyłów do powietrza w obrębie zabudowy mieszkaniowej	bd
7.	Wprowadzenie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem	+	+	-	-	-	-	-	-	Gminy	Poprawa stanu środowiska	bd
8.	Budowa drogi powiatowej: odcinek Gołębie – Klukowo	-	+	-	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	930 000
9.	Remont drogi powiatowej: Pułtusk ul. Mickiewicza	-	+	-	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	186 000
10.	Remont drogi powiatowej: odcinek Smogorzewo	-	+	-	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	166 018

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
11.	Remont drogi powiatowej: odcinek Winniczka	-	+	-	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	122 671
12.	Przebudowa drogi powiatowej: odcinek Białowieża – Trzciniac	-	+	-	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	464 000
13.	Remont dróg powiatowych: 1. Trzepowo – Klusek, 2. Granica powiatu – Zatory – Gładczyn, 3. Psary – Obryte – Granica powiatu, 4. ul. Tartaczna w Pułtusk	-	+	+	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	5 351 000
14.	Remont drogi powiatowej: odcinek Błędostowo - Powielin	-	+	+	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	304 000
15.	Remont drogi powiatowej: odcinek Winnica – Gąsiorowo	-	+	+	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	752 000
16.	Remont drogi powiatowej: odcinek Kozłówka – Krzemień	-	+	+	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	944 000
17.	Remont drogi powiatowej: odcinek Strzegocin – Dziarno	-	+	+	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	628 000
18.	Budowa ronda na skrzyżowaniu ul. Jana Pawła, ul. Kolejowej i ul. Ogrodowej	-	-	+	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	548 000
19.	Remont drogi powiatowej: Pułtusk, ul. Mickiewicza	-	-	+	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	420 000
20.	Remont drogi powiatowej: odcinek Trzciniac – Gościewo + Pułtusk, ul. rynek	-	-	-	+	-	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Pułtusk	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	885 000

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
21.	Remont drogi powiatowej: odcinek Smogorzewo – Krzyczki	-	-	-	+	-	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Winnica	Ograniczenie wprowadzania do powietrza i zmniejszenie hałasu	360 000
22.	Remont drogi powiatowej: odcinek Pobytkowo Małe – Budy Ciepelińskie	-	-	-	+	-	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	940 000
23.	Budowa drogi powiatowej: odcinek Kościeszce – Strzegocin	-	-	-	+	-	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 026 000
24.	Remont Drogi powiatowej: odcinek Niestępowo - Łubienica	-	-	-	+	-	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 083 000
25.	Remont drogi powiatowej: odcinek Stpice – Prusinowice	-	-	-	+	-	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 198 000
26.	Remont drogi powiatowej: odcinek Gotardy – Skaszewo + chodnik	-	-	-	+	-	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 921 000
27.	Remont drogi powiatowej odcinek Pobytkowo Duże – Wólka Zalewska	-	-	-	+	-	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	750 000
28.	Remont drogi powiatowej: odcinek Zatory – Popowo	-	-	-	+	-	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Zatory	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	675 000
29.	Przebudowa drogi powiatowej: odcinek Pułtusk – Lipniki Stare	-	-	-	-	+	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Pułtusk	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	630 000
30.	Przebudowa drogi powiatowej: odcinek Gnaty Wieśniany – Gąsiorowo	-	-	-	-	+	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Winnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	875 000

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
31.	Remont drogi powiatowej: odcinek Chmielewo – Strzegocin	-	-	-	-	+	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 856 000
32.	Remont drogi powiatowej: odcinek Kozłówka – Grochy	-	-	-	-	+	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	620 000
33.	Remont drogi powiatowej: Gródek nawierzchnia + chodnik	-	-	-	-	+	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	794 000
34.	Remont drogi powiatowej: odcinek Gładczyn – Cieńsza	-	-	-	-	+	-	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	700 000
35.	Remont drogi powiatowej: odcinek ul. Białowiejska do Białowieży	-	-	-	-	-	+	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Pułtusk	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 180 000
36.	Remont drogi powiatowej: odcinek Trzepowo – Klusek	-	-	-	-	-	+	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania d zanieczyszczeń o powietrza i zmniejszenie hałasu	775 000
37.	Remont drogi powiatowej: odcinek Gnaty Lewiski – Gnaty Szczerbaki	-	-	-	-	-	+	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Winnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 226 000
38.	Remont drogi powiatowej: odcinek Prusinowice – Kościeszce	-	-	-	-	-	+	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 462 500
39.	Remont drogi powiatowej: odcinek Grochy - Krzemień	-	-	-	-	-	+	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	620 000
40.	Przebudowa drogi powiatowej: odcinek Ciólkowo – Gostkowo	-	-	-	-	-	+	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Obryte	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	580 000

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
41.	Przebudowa drogi powiatowej: odcinek Pniewo – Lutobrok + chodnik	-	-	-	-	-	+	-	-	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe Gmina Zatory	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	850 000
42.	Remont drogi powiatowej: odcinek Pułtusk – Grabówiec + chodnik	-	-	-	-	-	-	+	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Pułtusk	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 160 000
43.	Remont drogi powiatowej: odcinek Pobytkowo – Ciepelin	-	-	-	-	-	-	+	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	780 000
44.	Remont drogi powiatowej: odcinek Bulkowo – Skórznice	-	-	-	-	-	-	+	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Winnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	340 000
45.	Remont drogi powiatowej: odcinek Szyszki – Szyszki Włosciańskie + Borza Przechy – Borza Str.	-	-	-	-	-	-	+	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	580 000
46.	Remont drogi powiatowej: odcinek Pniewo – Wielgolas	-	-	-	-	-	-	+	-	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe Gmina Obryte	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	770 000
47.	Remont drogi od drogi wojewódzkiej Nr 618 – Grabówiec (Stara Wieś)	-	-	-	-	-	-	+	-	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Zatory	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	486 000
48.	Remont drogi powiatowej: odcinek ul. Staszica, kładka przez Narew	-	-	-	-	-	-	-	+	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 050 000
49.	Remont drogi powiatowej: odcinek Goładkowo – Pokrzywnica	-	-	-	-	-	-	-	+	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 285 000
50.	Przebudowa drogi powiatowej: odcinek Budy Zbroszki - Winnica	-	-	-	-	-	-	-	+	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Winnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	650 000

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
51.	Remont drogi powiatowej: odcinek Klukowo – Bruliny	-	-	-	-	-	-	-	+	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	740 000
52.	Remont drogi powiatowej: odcinek Kozłówka – Gzy	-	-	-	-	-	-	-	+	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 325 000
53.	Remont drogi powiatowej: odcinek Bartodzieje – Obryte	-	-	-	-	-	-	-	+	Zarząd Dróg Powiatowych Starostwo Powiatowe Gmina Obryte	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	1 083 000
54.	Remont drogi powiatowej: Lutobrok – Lutobrok Folwark	-	-	-	-	-	-	-	+	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Zatory	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	200 000
55.	Modernizacja drogi gminnej Ostaszewo Wielkie – Szyszki	-	-	-	+	-	-	-	-	Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	300 000
56.	Modernizacja drogi gminnej Ostaszewo Pańki – Szyszki	-	-	-	+	-	-	-	-	Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	400 000
57.	Modernizacja drogi gminnej Przewodowo Nowe – Przewodowo Majorat	-	-	-	+	-	-	-	-	Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	360 000
58.	Modernizacja drogi gminnej we wsi Porzowo	-	-	-	+	-	-	-	-	Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	360 000
59.	Modernizacja drogi gminnej Przewodowo Majorat – Lipniki	-	-	-	-	+	-	-	-	Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	400 000
60.	Modernizacja drogi gminnej Kozłówka – Porzowo	-	-	-	-	-	+	-	-	Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	300 000

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
61.	Modernizacja drogi gminnej Stare Grochy – Wójtę Trojany	-	-	-	-	-	-	+	-	Gmina Gzy	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	340 000
62.	Przebudowa drogi gminnej Ciótkowo Małe – Zambski Kościelne	-	+	-	-	-	-	-	-	Gmina Obryte	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	252 000
63.	Przebudowa drogi gminnej Psary Nowiny i Psary Maliki	-	+	-	-	-	-	-	-	Gmina Obryte	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	432 000
64.	Przebudowa drogi gminnej Bartodzieje – Popławy	-	+	-	-	-	-	-	-	Gmina Obryte	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	252 000
65.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Sokolowo Włościańskie	-	+	-	-	-	-	-	-	Gmina Obryte	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	306 000
66.	Przebudowa drogi gminnej Budy Pobyłkowskie – Wólka Zalewska	-	-	-	+	+	-	-	-	Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	350 000
67.	Urządzenie drogi gminnej Pokrzywnica - Domosław	-	-	-	+	+	-	-	-	Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	380 000
68.	Urządzenie drogi gminnej Piskornia – Budy Obrębski	-	-	-	-	+	+	-	-	Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	270 000
69.	Przebudowa drogi gminnej Piskornia – Pomocnia	-	-	-	-	+	+	-	-	Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	260 000
70.	Urządzenie drogi gminnej Olbrachcice – Niestępowo	-	-	-	-	-	+	+	-	Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	260 000

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
71.	Przebudowa drogi gminnej Łępace – Kokoszka	-	-	-	-	-	+	+	-	Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	500 000
72.	Urządzenie drogi gminnej Pobytkowo Duże – Kępiaste	-	-	-	-	-	-	+	+	Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	457 000
73.	Modernizacja drogi w miejscowości Dzierżenin	-	-	-	-	-	-	+	+	Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	560 000
74.	Urządzenie i przebudowa drogi gminnej Dzbanice – Gzowo	-	-	-	-	-	-	+	+	Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	450 000
75.	Urządzenie drogi gminnej Ciepelin – Budy Ciepelińskie	-	-	-	-	-	-	+	+	Gmina Pokrzywnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	500 000
76.	Przebudowa dróg gminnych we wsi Grabówiec	+	+	-	-	-	-	-	-	Urząd Miejski w Pułtusk	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	2 200 000
77.	Modernizacja drogi gminnej we wsi Dziarno	-	+	-	-	-	-	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	200 000
78.	Modernizacja drogi gminnej Golebie - Świercze	-	+	+	-	-	-	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	280 000
79.	Modernizacja drogi gminnej: Strzegocin – Sulkowo	-	-	-	+	-	-	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania do powietrza i zmniejszenie zanieczyszczeń hałasu	600 000
80.	Modernizacja drogi gminnej: Golebie – Świszewo	-	-	-	+	-	-	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	600 000

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
81.	Modernizacja drogi gminnej: Bruliny – Świercze	-	-	-	+	-	-	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	240 000
82.	Asfaltowanie dróg gminnych w Świerczach	-	-	-	+	-	-	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	160 000
83.	Modernizacja drogi gminnej: Sulkowo – Godacze	-	-	-	-	+	-	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	50 000
84.	Modernizacja drogi gminnej: Świercze – Bylice	-	-	-	-	+	-	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	900 000
85.	Modernizacja drogi gminnej w Świerczach ul. Zwycięstwa	-	-	-	-	+	-	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	50 000
86.	Modernizacja drogi gminnej: Gašiorówek – Dziarno	-	-	-	-	+	-	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	50 000
87.	Modernizacja drogi gminnej: Świercze – Wyrzyki	-	-	-	-	-	+	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	150 000
88.	Modernizacja drogi gminnej: Stpice – Chmielewo	-	-	-	-	-	+	-	-	Gmina Świercze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	300 000
89.	Modernizacja drogi gminnej: Rębkowo – Górki Duże	-	-	+	-	-	-	-	-	Gmina Winnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	870 000
90.	Modernizacja drogi gminnej: Poniaty Wielkie – Poniaty Cibory	-	+	-	-	-	-	-	-	Gmina Winnica	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza i zmniejszenie hałasu	720 000

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Tabela nr 17 Lasy

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
1.	Sukcesywne zalesianie gruntów ornych V i VI klasy bonitacyjnej, w pierwszej kolejności nieużytków	+	+	+	+	+	+	+	+	Nadleśnictwo Pułtusk Rolnicy ARiMR, Ministerstwo Rolnictwa	Poprawa warunków fitosanitarnych poprawa stanu jakości środowiska glebowego i stanu jakości powietrza	bd
2.	Opracowanie planów urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa	-	-	+	-	-	-	-	-	Starostwo Powiatowe		bd
3.	Wyznaczenie granic polno – leśnych na terenach przeznaczonych do zalesień	-	+	+	+	+	+	+	+	Gminy		bd

Tabela nr 18 Gleby

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
1.	Wsparcie wapnowania najbardziej zakwaszonych gleb w gminie	+	+	+	+	+	+	+	+	Gminy Rolnicy MODR Poświętne	Poprawa jakości i walorów produkcyjnych gleb	bd

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
2.	Przeprowadzenie bieżących rekultywacji gleb zdegradowanych w wyniku działań niepożądanych	+	+	+	+	+	+	+	+	Starostwo Powiatowe Właściciele terenów	Poprawa jakości i walorów produkcyjnych gleb	bd

Tabela nr 19 Zasoby surowców

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
1.	Bieżąca rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych	+	+	+	+	+	+	+	+	Koncesjonariusze	Ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń do środowiska	bd

Tabela Nr 20 Edukacja ekologiczna

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PUŁTUSKIEGO

Lp.	Nazwa zadania	CELE DŁUGOTERMINOWE								Realizujący zadanie	Przewidywane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (w PLN)
		PRIORYTETY				2008	2009	2010	2011			
		2004	2005	2006	2007							
1.	Organizacja konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej	+	+	+	+	+	+	+	+	Starostwo Powiatowe Gminy Szkoły	Podniesienie świadomości ekologicznej	bd
2.	Prowadzenie zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu edukacji leśnej z wykorzystaniem istniejących ścieżek przyrodniczo – leśnych	+	+	+	+	+	+	+	+	Szkoły	Podniesienie świadomości ekologicznej	bd
3.	Szkolenia rolników z kodeksu dobrej praktyki rolniczej (w pierwszej kolejności z gospodarstw indywidualnych zlokalizowanych w obszarach zlewni rzeki Sony wrażliwej na azotany), z zasad rolnictwa ekologicznego i prowadzenia gospodarstw agroturystycznych	+	+	+	+	+	+	+	+	MODR Poświętne Gminy	Wdrożenie zasad gospodarowania uwzględniającego ochronę środowiska, poprawa jakości gleb, wód powierzchniowych i podziemnych	bd
4.	Promowanie rolnictwa ekologicznego i agroturystycznego	-	+	+	+	+	+	+	+	MODR Poświętne Gminy	Rozwój rolnictwa ekologicznego, poprawa życia rolników i ich rodzin	bd

VII. Zarządzanie programem ochrony środowiska

1. Wprowadzenie

Jednym z ważniejszych instrumentów realizacji programu ochrony środowiska jest finansowanie. Bardzo istotne w procesie wdrażania programu jest prawidłowe wykorzystanie rozwiązań o charakterze organizacyjnym, uwzględniające zasady zrównoważonego rozwoju. Trzeba pamiętać, że zarządzanie środowiskiem po integracji z Unią Europejską nie jest wyłączną domeną służb ochrony środowiska. W realizacji powyższego programu chodzi o to aby w procesie wdrożenia uczestniczyli przedstawiciele różnych branż i gałęzi gospodarki oraz sfery życia społecznego natomiast ich działania powinny być zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Niniejszy rozdział opisuje instrumenty wspomagające realizację programu ochrony środowiska tzw. Instrumenty polityki ekologicznej, zasady zarządzania środowiskiem, wynikające z zakresu kompetencyjnego, administracji szczebla powiatowego i gminnego.

Szczególną rolę w zarządzaniu środowiskiem pełni „Program ochrony środowiska”, który z punktu widzenia władz powiatu, może być postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz współpracy instytucji, organizacji opartej o dobrowolne porozumienia na rzecz wdrażania niniejszego programu.

2. Instrumenty polityki ochrony środowiska.

Realizacji polityki ochrony środowiska wynika z szeregu ustaw, wśród których najważniejsze to:

- prawo ochrony środowiska,
- prawo wodne,
- o ochronie przyrody,
- o odpadach,
- prawo geologiczne i górnicze,

- o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- prawo budowlane.

Wśród instrumentów zarządzania ochroną środowiska można wyróżnić:

- o instrumenty o charakterze politycznym np. polityka ekologiczna państwa, wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska,
- o instrumenty prawno-administracyjne np. monitoring środowiska, narzędzia polityki technicznej i naukowej, działania edukacyjne.

Tradycyjny podział instrumentów zarządzania środowiskiem wyróżnia instrumenty o charakterze prawnym, finansowym, społecznym oraz strukturalnym.

2.1. Instrumenty prawne.

Kompetencje

Poniżej wymieniono ważniejsze kompetencje organów powiatu w zakresie realizacji najważniejszych ustaw dotyczących ochrony środowiska i jego zasobów.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – prawo ochrony środowiska /Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm./:

Starosta:

- uzgadnia decyzję w sprawie planowanego przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko (art. 48 ust. 2 poś);
- stwierdza, w drodze postanowienia, obowiązek przedłożenia raportu o oddziaływaniu na środowisko – w ramach prowadzonego postępowania administracyjnego, wymagającego przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko (art. 51 ust. 2 i 3 poś),
- wydaje decyzję uzgadniającą warunki przeprowadzenia rekultywacji zdegradowanego gruntu (art. 106 poś),
- dokonuje rekultywacji, jeżeli zanieczyszczenie gleby lub ziemi nastąpiło w wyniku klęski żywiołowej, z uwagi na zagrożenie zdrowia lub życia ludzi oraz w przypadku, gdy podmiot który spowodował zagrożenie nie dysponuje prawami do ziemi (art. 102 ust. 4 i 5 poś),
- prowadzi okresowe badania jakości gleby i ziemi (art. 109 poś),

- sporządza mapy akustyczne na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska (art. 118),
- odbiera od prowadzącego instalację wyniki pomiarów wielkości emisji (art. 149),
- wydaje decyzję zobowiązującą do prowadzenia dodatkowych pomiarów wielkości emisji z instalacji, jeżeli nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych (art. 150),
- przyjmuje zgłoszenia instalacji, mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, których eksploatacja nie wymaga zezwolenia emisyjnego (art. 152 ust. 1),
- ustala w drodze decyzji wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji, z których emisja nie wymaga zezwolenia o ile jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska (art. 154),
- nakłada w drodze decyzji obowiązki na zarządzającego drogą, linią kolejową w zakresie pomiarów substancji lub energii w środowisku wprowadzanych w związku z ich eksploatacją (art. 178),
- wydaje (cofa lub ogranicza) pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wodonoprawne, na wytwarzanie odpadów, na emitowanie hałasu do środowiska, na emitowanie pól elektromagnetycznych, zintegrowane (art. 183) – za wyjątkiem przedsięwzięć, dla których organem właściwym jest wojewoda,
- nakazuje wykonanie przeglądu ekologicznego, w razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko (art. 237) – za wyjątkiem przedsięwzięć, dla których organem właściwym jest wojewoda,
- w drodze decyzji nakazuje podmiotowi negatywnie oddziaływującemu na środowisko podjęcie czynności w zakresie ograniczenia oddziaływania na środowisko bądź też przywrócenie środowiska do stanu właściwego (art. 362) – za wyjątkiem przedsięwzięć, dla których organem właściwym jest wojewoda,

Rada Powiatu:

- zatwierdza program ochrony środowiska na terenie powiatu (art. 18),

- uchwała uchwałę w sprawie ograniczenia lub zakazu używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych zbiornikach powierzchniowych wód stojących oraz na wodach płynących – jeśli jest to konieczne do zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno – wypoczynkowe (art. 116),
- uchwała uchwałę w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko - za wyjątkiem przedsięwzięci o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy prawo ochrony środowiska (art. 135),

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – o odpadach /Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm./:

Starosta:

- zatwierdza program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (art.19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 1),
- wydaje pozwolenie na wytwarzanie odpadów (art. 17 ust. 1 pkt 1),
- przyjmuje informację o wytworzonych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami (art. 17 . 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 2),
- prowadzi rejestr posiadaczy odpadów, zwolnionych z obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu, zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania (art. 33),
- wydaje zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów (art. 16),
- wydaje zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów (art. 28),
- zatwierdza w drodze decyzji instrukcje składowiska odpadów (art. 53),
- wydaje zezwolenie na zamknięcie składowiska odpadów (art. 54),

Rada Powiatu:

- opiniuje projekt planu gospodarowania odpadami na terenie województwa,
- zatwierdza plan gospodarki odpadami na terenie powiatu (art. 14),

- opiniuje projekt planu gospodarowania odpadami na terenie gminy.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku – Prawo wodne /Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późn. zm./:

Starosta:

- nakazuje usunięcie drzew lub krzewów z wałów przeciwpowodziowych oraz z terenów w odległości mniejszej niż 3 metry od stopy wału (art. 85 ust. 4),
- nakazuje przywrócenie stanu poprzedniego w przypadku wykonania na wale przeciwpowodziowym lub w jego pobliżu pewnych robót lub czynności (art. 86 ust. 1),
- ustanawia strefy ochronne urządzeń pomiarowych służb państwowych (art. 107 ust. 6),
- nakazuje usunięcie drzew lub krzewów z ustanawianej strefie ochronnej urządzeń pomiarowych (art. 107 ust. 7),
- sprawuje nadzór i kontrole nad działalnością spółki wodnej (art. 178),
- zatwierdza statut spółki wodnej (art. 165 ust. 3),
- na wniosek spółki wodnej lub zainteresowanego zakładu, w drodze decyzji może włączyć zakład do spółki wodnej (art. 168),
- rozwiązuje w drodze decyzji zarząd spółki wodnej jeżeli jego działalność narusza prawo lub statut spółki (art. 180 ust. 1),
- ustala linię brzegu innych niż morskie wody wewnętrzne, wody graniczne i śródlądowe drogi wodne (art. 15 ust. 2 pkt. 3),
- tworze strefę ochronną ujęcia wody – jeśli ma ona obejmować strefę ochrony bezpośredniej (art. 58 ust. 5) – jako organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego,
- ustala zakres obowiązków utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (art. 77) - jako organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego,
- wydaje pozwolenia wodnoprawne – za wyjątkiem sytuacji gdy pozwolenie wydaje wojewoda (art. 186 ust. 3).

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku – o ochronie przyrody /Dz. U. Nr 92, poz. 880/:

Starosta :

- prowadzi rejestr zwierząt zaliczanych do płazów, gadów i ssaków (art. 61 ust. 1),
- prowadzi rejestr przetrzymywanych roślin i zwierząt, ich części i produktów pochodnych, których przewóz przez granicę państwa podlega ograniczeniom na podstawie umów międzynarodowych, których RP jest stroną oraz rejestr upraw i hodowli tych roślin i zwierząt (art. 64 ust. 3),
- wydaje zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów z nieruchomości stanowiącej własność gminy (art. 90),

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku – Prawo geologiczne i górnicze /Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późn. zm./

Starosta:

- wydaje koncesję na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych na powierzchni nie przekraczającej powierzchni 2 ha i przewidywanym rocznym wydobyciu nie przekraczającym 10 tys. m³ (art. 16),
- zatwierdza w drodze decyzji projekt prac geologicznych, które nie wymagają uzyskania koncesji (art. 33),
- nakazuje, w drodze decyzji wykonanie dodatkowych prac pomiarowych podmiotom wykonującym prace geologiczne (art. 36),
- prowadzi nadzór i kontrolę nad pracami geologicznymi prowadzonymi przy wydobywaniu kopalin pospolitych (art. 38),
- zatwierdza w drodze dokumentację geologiczną oraz gromadzi informację uzyskiwane w wyniku prowadzenia prac geologicznych (art. 45),
- zatwierdza w drodze decyzji projekt zagospodarowania złoża kopaliny pospolitej sporządzonego na podstawie dokumentacji geologicznej oraz warunków określonych w koncesji (art. 55 ust. 2).

Pozwolenia

Z dniem 1 stycznia 1999 roku kompetencje do wydawania pozwoleń w zakresie ochrony przed zanieczyszczeniami i uciążliwościami podzielono

pomiędzy wojewodą i starostą, przyjmując za podstawowe kryterium skalę uciążliwości danego podmiotu. Wojewoda zachowuje dotychczasowe kompetencje

w omawianym w zakresie tylko do podmiotów zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko. Kompetencje do wydawania pozwoleń, dotyczących przedsięwzięć, dla których obowiązek sporządzenia o oddziaływaniu na środowisko może być wymagany posiada starosta.

Wśród pozwoleń należy wymienić:

- pozwolenia na gospodarcze korzystanie ze środowiska, w tym pozwolenia wodnoprawne a także decyzje o emisji dopuszczalnej
- zgody na gospodarcze wykorzystanie odpadów, decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami,
- decyzje o zakresie i sposobie usunięcia przyczyn szkodliwego oddziaływania na środowisko lub zagrożenia i przywrócenia środowiska do stanu właściwego,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatacje surowców mineralnych.

Kontrola przestrzegania prawa

Wprowadzona reforma w istotny sposób wzmacnia kompetencje kontrolne wojewody. Jednak należy zaznaczyć, że nastąpiło to na skutek zabiegów formalnych tj. podporządkowania Wojewodzie Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, który wykonuje w jego imieniu zadania i kompetencje Inspekcji Ochrony Środowiska, a więc odpowiada za kontrolę przestrzegania warunków określonych

w pozwoleniach. Ponadto Wojewoda na wniosek Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska lub za jego zgodą może powierzyć w drodze porozumienia, prowadzenie spraw z zakresu właściwości Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, w tym wydawanie w jego imieniu decyzji administracyjnych powiatom położonym na terenie województwa.

Monitoring stanu środowiska

Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring, czyli pomiar stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiskowych. Monitoring był zwykle zaliczany do instrumentów informacyjnych, jako bardzo ważna podstawa analiz, ocen czy decyzji. Obecnie, prowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

2.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjna kara pieniężna i fundusze celowe.

Opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska

Opłaty te pełnią funkcję prewencyjne i redystrybucyjne. Funkcja prewencyjna realizowana jest poprzez zachęcanie podmiotów do wyboru technologii, lokalizacji produkcji instalowania urządzeń ochronnych oraz oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych w sposób najodpowiedniejszy z punktu widzenia ochrony środowiska. Funkcja redystrybucyjna polega na gromadzeniu i przemieszczaniu środków finansowych przeznaczonych na cele ochrony środowiska. Opłaty pobierane są za:

- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- składowanie odpadów,
- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- usuwanie drzew lub krzewów.

Opłaty trafiają do funduszy celowych (Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Fundusz Ochrony Gruntów). Pobierają je organy

administracji np. urząd Marszałkowski, organ gminy lub jak w przypadku gruntów rolnych i leśnych, wnoszone są bezpośrednio do funduszu celowego. Podmiot korzystający ze środowiska ustala we własnym zakresie wysokość należnej opłaty i wnosi ją na rachunek właściwego Urzędu Marszałkowskiego. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów – prawo wodne. Podobne opłaty pobiera się na podstawie Prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesyjną.

Administracyjne kary pieniężne

Kary pobiera się w tych samych sytuacjach co opłaty, lecz za działanie niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu, karę wymierza Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, a w odniesieniu do drzew lub krzewów – organ gminy. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa prawa ochrony środowiska przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

Fundusze celowe

Jak powiedziano wyżej opłaty i kary zasilają fundusze celowe. Dla powiatu pułtuskiego istotne znaczenie mają Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. W skali powiatu możliwe jest wykorzystanie instrumentów, nie będących w kompetencji władz powiatu, poprzez porozumienie się z partnerami w kompetencjach których znajdują się dane instrumenty (Wojewoda, samorząd wojewódzki samorządy gminne).

2.3. Instrumenty społeczne

Instrumenty społeczne wspomagają realizację programu ochrony środowiska a jednocześnie narzędzia do usprawniania współpracy i budowania partnerstwa tzw. „uczenie się poprzez działanie”. Wśród nich istnieje podział na dwie kategorie wewnętrzne: pierwsza dotyczy działań samorządów a narzędziami są przede wszystkim działania edukacyjne, druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem, gdzie podstawą jest komunikacja społeczna: systemy konsultacji i debat publicznych oraz wprowadzenie mechanizmów tzw. budowanie świadomości (kampanie edukacyjne).

Działania edukacyjne są realizowane na różnych formach i na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji. Działalność ta prowadzona jest od wielu lat, lecz ciągle wymaga dalszego poszerzania sposobów aktywizacji społeczeństwa oraz szkolenia coraz to innych grup zawodowych i społecznych. Czynnikiemami decydującymi o sukcesie realizowanej edukacji ekologicznej są rzetelne informacje o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem. Zakres programu i związanych z nim działań tym więcej jest grup i osób które mogą wpłynąć na proces wdrażania programu.

W nowym podziale kompetencji ustawodawca nakłada na i instytucje rządowe i samorządowe obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Obowiązek ten dotyczy w pierwszej kolejności wymiany informacji między przedstawicielami różnych szczebli samorządu i rządowych organizacji ochrony środowiska.

Władze powiatu zdają sobie sprawę z faktu, że dobra komunikacja z różnymi partnerami włączonymi w zagadnienie ochrony środowiska i rozwoju społeczno – gospodarczego jest dobrej ich współpracy, prowadzącej do większego zaangażowania w realizację polityki ochrony środowiska. Współdziałanie jest niezbędnym instrumentem w przypadku konieczności uczestniczenia kilku podmiotów finansowaniu przedsięwzięcia objętego program ochrony środowiska. Jest to jednocześnie najlepszy przykład partnerstwa, także publiczno – prywatnego w celu np. wykonania tzw. montażu finansowego. Uczestnictwo prywatnych właścicieli działek (np. w przypadku budowy systemu kanalizacji) wymaga zastosowania rozwiązań prawnych umożliwiających uczestnictwo grupy

prywatnych podmiotów fizycznych jako partnera dla innych podmiotów prawnych. Takie rozwiązania w postaci np. komitetu budowy, mogą także umożliwić formalne przekazywanie dofinansowania grupie prywatnych właścicieli ze strony podmiotu dysponującego środkami na realizację przedsięwzięcia np. przydomowych oczyszczalni ścieków.

2.4. Instrumenty strukturalne

Instrumenty strukturalne rozumiane są jako narzędzia dla formułowania, integrowania polityk środowiskowych. Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

Strategie i programy wdrożeniowe

Strategia rozwoju powiatu pułtuskiego jest dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego

i ochrony środowiska w skali powiatu. Dokument ten daje ogólne wytyczne co do kierunków działań również w zakresie ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska dla powiatu pułtuskiego jest zarówno planem polityki ochrony środowiska do 2011 roku, jak i programem wdrożeniowym na najbliższe 4 lata (2004 – 2007). Należy jednak zaznaczyć, że program ochrony środowiska jest programem, który z jednej strony uwzględnia kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska a z drugiej strony wytycza pewne ramy tego rozwoju. Oznacza to, że działania realizowane na np. w przemyśle czy rolnictwie muszą być brane pod uwagę w programie ochrony środowiska

i jednocześnie ochrona środowiska wymaga podejmowania pewnych działań w poszczególnych dziedzinach gospodarki i codziennego bytowania mieszkańców powiatu. Również plan gospodarki odpadami opracowany w grudniu 2003 roku jest planem strategicznym i wdrożeniowym. Podaje on zarówno projektowany system gospodarowania odpadami, ale także rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz harmonogram uruchamiania środków finansowych i ich źródeł.

Działania na rzecz ochrony środowiska wymuszone były przez czynniki zewnętrzne: społeczeństwo, przepisy prawne, administrację publiczną zajmującą się ochroną środowiska. Cechą zarządzania środowiskowego jest włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych firmy i przypisanie tych zagadnień do kompetencji firm. Prowadzone powinny być działania inspirujące firmę do starań o prowadzenie systemu zarządzania środowiskowego wskazujące na niewątpliwie korzyści wynikające z jego wprowadzania.

Systemy zarządzania środowiskowego polecane są dla zakładów gospodarki komunalnej oraz instytucji publicznych.

3. Upowszechnianie informacji o środowisku.

Zgodnie z ustawą ochrony środowiska organy administracji są zobowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie. Starostwo Powiatowe będzie maksymalnie wykorzystywało nowoczesne środki komunikowania się.

W pierwszej kolejności rozszerzony zostanie zakres informacji dostępny na stronach internetowych o dane dotyczące: oceny stanu środowiska w powiecie i informacje na temat realizacji niniejszego programu. Wstępem będzie umieszczenie na stronie internetowej wersji roboczej programu po jego przyjęciu uchwałą zarządu powiatu. Zostaną podjęte działania zmierzające do udostępniania społeczeństwu danych poprzez elektroniczne bazy łatwo osiągalne poprzez publiczne sieci telekomunikacyjne.

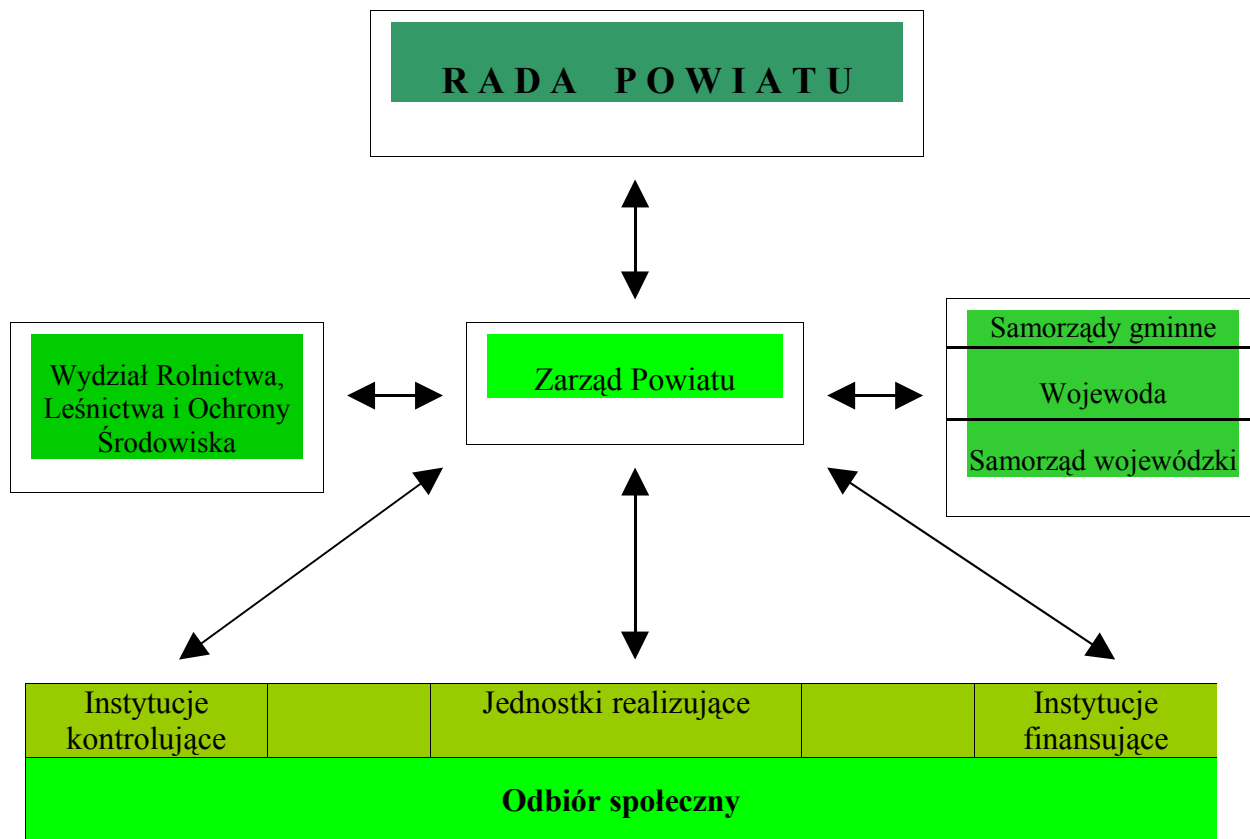
4. Zarządzanie programem ochrony środowiska

Podstawową zasadą realizacji programu powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i swojego uczestnictwa w nim. Szansę na skuteczne wdrożenie programu daje dobra organizacja nim. Z punktu widzenia pełnionej roli

w realizacji programu można wyodrębnić 4 grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność powiatu jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Schemat zarządzania programem przedstawia rysunek nr 2

Rysunek Nr 2 Schemat zarządzania programem ochrony środowiska

W imieniu Starosty zadania ochrony środowiska wykonuje Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska, który współpracuje ze wszystkimi wydziałami Starostwa, z Mazowieckim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska, Wydziałem Środowiska i Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego, Departamentem Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego, Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej, Wojewódzkim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych, Nadleśniczy Nadleśnictwa Pułtusk, oraz pozarządowymi organizacjami ekologicznymi.

Główna odpowiedzialność za realizację programu spoczywa na Zarządzie Powiatu, który składa Radzie Powiatu raporty z wykonania programu. Zarząd współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz samorządami gminnymi instrumentami wynikającymi z kompetencji. Ponadto Zarząd Powiatu współdziała z instytucjami administracji

specjalnej, w dyspozycji których znajdują instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (IS, WIOŚ), prowadzą monitoring wód (RZGW).

Jak już wspomniano wcześniej odbiorcą programu są mieszkańcy powiatu, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć. Ocenę taką można uzyskać poprzez wprowadzenie odpowiednich mierników świadomości społecznej.

VIII. SYSTEM FINANSOWANIA

Program ochrony środowiska będzie obejmować zadania inwestycyjne (głównie o charakterze ponadgminnym) i pozainwestycyjne. Wdrożenie niektórych unijnych standardów ochrony środowiska będzie kosztowne i musi obciążać budżet powiatu. Zakłada się, że zadania ujęte w Programie będą pochodziły z następujących źródeł finansowych:

- 1) budżet powiatu,
- 2) budżet gmin,
- 3) funduszy ekologicznych:
  - Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
  - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
  - Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
  - Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
  - Funduszu Leśnego.
- 4) budżetu państwa,
- 5) funduszy Unii Europejskiej:
  - Strukturalny Fundusz Spójności,
  - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
  - Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej,
  - Europejski Fundusz Społeczny i Finansowy Instrumentu Wsparcia Rybołówstwa, które są realizowane przez Sektorowe Programy Operacyjne. Inwestycje realizowane z tego funduszu muszą być zgodne ze standardami i normami UE.

Znaczącym źródłem wsparcia finansowego inwestycji proekologicznych w Polsce, w formie dotacji jest Fundacja EKO FUNDUSZU. Obecnie jej fundatorem jest Minister Skarbu Państwa. Priorytetowymi obszarami działania Fundacji są: ochrona różnorodności biologicznej, gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych, unieszkodliwianie odpadów komunalnych i niebezpiecznych, ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu ziemi (ochrona klimatu), ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz eliminacja niskich źródeł ich emisji (ochrona powietrza). Dotacje mogą uzyskać projekty dotyczące inwestycji związanych bezpośrednio z ochroną środowiska, (w ich fazie implementacyjnej), a w dziedzinie przyrody również projekty nieinwestycyjne, poza opracowaniami i dokumentacją techniczną.

Innym źródłem współfinansowania inwestycji proekologicznych mogą być kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.) z dopłatami do oprocentowania, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjalne, jak również kredyty międzynarodowych instytucji finansowych - Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOiR) i Banku Światowego.

Zasady przeznaczania środków finansowych Narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Z dofinansowania

z tych funduszy mogą korzystać: jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, organizacje pozarządowe, a także przedsiębiorcy, realizujący przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Środki Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w formie dotacji przeznacza się min. na:

- 1) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasad zrównoważonego rozwoju,
- 2) wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- 3) wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,

- 4) realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- 5) przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zielonych, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- 6) przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi,
- 7) przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza, wód
- 8) profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- 9) wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- 10) wspieranie ekologicznych form transportu,
- 11) działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi, położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,

Z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego inwestycje mogą być realizowane poprzez Zintegrowane Programy Operacyjne Rozwoju Regionalnego: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego i jego uzupełnienie - w skali kraju i Regionalne Zintegrowane Programy Operacyjne Rozwoju Regionalnego - w poszczególnych województwach. Inwestycje finansowane przez Europejski Fundusz Spójności realizowane są na podstawie sektorowego programu operacyjnego i jego uzupełnienia.

Ramy przedsięwzięć inwestycyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych określa Narodowy Plan Rozwoju (2004-2006). Plan ten służy jako podstawa negocjowania przez Polskę Podstaw Wsparcia Wspólnoty, dokumentu określającego kierunki i wysokość wsparcia ze strony funduszy strukturalnych na realizację zamierzeń rozwojowych jako podstawy interwencji z Funduszu Spójności.

W ramach jednego z priorytetów Narodowego Planu Rozwoju w zakresie ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego, podstawowe znaczenie będzie miało wsparcie inwestycyjne ukierunkowane między innymi na racjonalną gospodarkę odpadami. W tym zakresie wsparcie będzie przeznaczone przede wszystkim na rozbudowę lub modernizacją składowisk odpadów komunalnych, systemy selektywnej zbiórki, recyklingu i odzysku odpadów komunalnych (sortownie, kompostownie), systemy zbiórki i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

Środki finansowe, przeznaczone na rekultywację uciążliwych dla środowiska składowisk, w tym składowisk odpadów przemysłowych dostępne są w ramach środowiskowych funduszy celowych oraz z uwagi na koncentrację przestrzenną

i duże koszty takich działań, w ograniczonym zakresie także w ramach ZPORR. Program ZPORR finansowany będzie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF) oraz ze środków krajowych. Łącznie na program operacyjny w latach 2004-2006 przeznaczone będzie 6,645 mld euro, a ze środków publicznych 129 mln euro.

ERDF wspiera inwestycje infrastrukturalne w zakresie gospodarki wodnej, gospodarki odpadami (m.in. utworzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami niebezpiecznymi), rekultywacji zdegradowanych terenów.

Zadania realizowane w ramach ZPORR będą mogły być dodatkowo dofinansowane o 10 punktów procentowych w ramach Kontraktów Wojewódzkich. Kontrakt Wojewódzki jest opracowywany przez Urząd Marszałkowski, na podstawie wcześniej uchwalonego przez Sejmik Samorządowy, Programu Wojewódzkiego. Obecny okres programowania kontraktów wojewódzkich obejmie lata 2004-2006.

Równolegle z realizacją ZPORR realizowane będą duże projekty inwestycyjne współfinansowane z Funduszu Spójności. Środki pochodzące z tego funduszu nie będą przekazywane na działania wykonywane w ramach programów operacyjnych, ale będą ze sobą powiązane. Głównym celem strategii środowiskowej Funduszu Spójności jest wsparcie dla realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych

w zakresie ochrony środowiska, wynikających z wdrażania prawa Unii Europejskiej.

Priorytetem strategii Funduszu Spójności jest przede wszystkim: poprawa jakości wód powierzchniowych, zwiększenie dostępności wody do picia i poprawa jej jakości; ponadto ograniczenie emisji substancji i energii do powietrza, racjonalizacja gospodarki odpadami, rekultywacja obszarów przemysłowych, a także wsparcie dla leśnictwa i ochrony przyrody.

IX. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Skuteczna realizacja polityki ekologicznej państwa wymaga udziału w tym procesie wszystkich zainteresowanych podmiotów wywierających wpływ na sposób

i intensywność korzystania ze środowiska, w tym również udziału obywateli. Podstawowe znaczenie dla szerokiego udziału społeczeństwa w realizowaniu celów ekologicznych ma edukacja ekologiczna i zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku.

Na terenie powiatu pułtuskiego działalność edukacyjna prowadzona jest przez:

- ❖ jednostki samorządowe: Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Urzędy Gmin,
- ❖ Nadleśnictwo Pułtusk,
- ❖ Szkoły,
- ❖ Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie Oddział Poświętne,

Kierunki działań:

- ∅ Informowanie społeczeństwa nt. stanu środowiska w powiecie i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
- ∅ Współdziałanie władz powiatu z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
- ∅ Prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej na terenach cennych przyrodniczo (ścieżki przyrodnicze i edukacyjne).
- ∅ Realizacja treści ekologicznych przez środki masowego przekazu, instytucji kultury i wypoczynku.

- Ø Współpraca władz lokalnych ze szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego, zakładami pracy i pozarządowymi organizacjami w celu efektywnego wykorzystania różnych form edukacji ekologicznej.
- Ø Zwiększenie udziału problematyki ekologicznej w szkolnych programach nauczania.
- Ø Aktywna edukacja ekologiczna młodzieży w formalnym systemie kształcenia.
- Ø Wspieranie działań edukacji szkolnej przez instytucje samorządowe i państwowe.

Nowym i ważnym wezwaniem dla edukacji jest zmieniająca się pozycja polskiego rolnictwa i wsi w UE. Przemianom tym musi towarzyszyć zwiększenie świadomości ekologicznej rolników i zachowanie tradycji przyjaznego dla środowiska rolnictwa (np. poprzez wdrażanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych). Zdecydowanie największy wpływ na poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa mają media.

Podkreślić należy, że istnieje ścisła zależność między wiedzą społeczeństwa z zakresu stanu środowiska i nastawieniem do działań na rzecz jego ochrony, a sposobem ukazywania problemów ekologicznych w mediach.

Coraz większego znaczenia nabierają tematyczne programy publicystyczne, filmy popularnonaukowe o tematyce środowiskowej oraz reklama społeczna promująca działania przyjazne środowisku. Kontynuacja współpracy władz województwa, miast i powiatów, organizacji ekologicznych i centrów edukacji ekologicznej z regionalnymi mediami, powinna zaowocować cyklicznym ukazywaniem się artykułów, programów TV, audycji radiowych, w których przybliżałoby się mieszkańcom bieżące problemy i działania w województwie.

Edukacja ekologiczna będzie skuteczna i spowoduje trwałe zmiany w świadomości społecznej, po zmianie zachowań na bardziej proekologiczne w zakresie m.in.:

- stosowania zasad dobrej praktyki rolniczej w gospodarstwach rolnych,
- zmiany sposobu postępowania mieszkańców z odpadami,
- stosunku do ochrony przyrody,
- samorządnego podejmowania inicjatyw ekologicznych.

X. Monitoring wdrażania programu

Zakres monitoringu

Wdrażanie programu ochrony środowowej będzie podlegało okresowej ocenie

w zakresie:

- określenia stopnia wykonania przedsięwzięć,
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizy przyczyn tych rozbieżności.

Rada Powiatu Pułtuskiego (poprzez Dyrektora Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska) będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć umieszczonych w programie. W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych. Ocena ta bazą ewentualnej korekty celów

i strategii ich realizacji.

- ❖ ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co 2 lata)
- ❖ aktualizacja listy przedsięwzięć (co 2 lata)
- ❖ aktualizacja polityki ochrony środowiska tj. celów ekologicznych i kierunków działań (co 4 lata),
- ❖ wskaźniki monitorowania efektywności programu.

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji programu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach stanu środowiska i zmiany presji na środowisko a także na wskaźnikach świadomości społecznej. Wskaźniki zostały podane przede wszystkim w oparciu o dane w raportach o stanie środowiska opracowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie Delegatura w Ciechanowie.

XI. WYKORZYSTANE MATERIAŁY

1. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym – Ministerstwo Środowisko, grudzień 2002 r.
2. Jak własnymi siłami opracować gminny lub powiatowy program ochrony środowiska – Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Płocku, Płock, czerwiec 2003 rok.
3. Plan Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego.
4. II polityka ekologiczna państwa.
5. Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego.
6. Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu Pułtuskiego.
7. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Pułtuskiego.
8. Wyniki działań inspekcyjnych na obszarze powiatu pułtuskiego w 2003 r. – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie Delegatura w Ciechanowie, Ciechanów, czerwiec 2004 r.
9. „Podstawowe informacje ze spisów powszechnych” – Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2003.
10. Plan Operacyjny Ochrony przed Powodzią Powiatu Pułtuskiego.
11. Plan Ratowniczy Powiatu Pułtuskiego.
12. Bilans Zasobów Kopalni i Wód Podziemnych w Polsce – Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2003.

